

Pugalo sidelo na kryixе fligelia, nablodaŷa rassvet. Nebo, kak eto castenyko byi-vaŷet v fevrale nedaleko ot moria, neskolyko minut napominalo qvetom morskuxu rakovinu, takim nejno-rozovym ono bylo, a zatem srazu potusknelo, nalilosy svinqom, v glubine kotorovo, kazalosy, raspleskali lucxiŷe vostochnyŷe cernila. Pocti srazu nactal nakrapyivaty dojdy, i oduxevlennovo s kryixi kak vetrom sdulo.

Dojdy Pugalo liobilo daje menyxe, cem otsutstviŷe razvleceniŷ. A poslednih ne slucalosy uje dovolyno davno.

ŷa zanimalsa tem, cto zakancival ranniŷ zavtrak — varënyŷe ŷaŷqa, jarenaŷa sardina i cesnocnyŷ sup, kotoryŷ okazalsa poriadkom peresolen.

Vsë telo cesalosy, nocŷu ŷa otrazil cetyre ataki klopov, no propustil organizovannyŷ udar s levovo flanga i tepery myslenno proklinal etot postoŷalyŷ dvor i to, cto nastoŷka dlja otpugivaniŷa nasekomyih zakoncilasy tak ne vovremia.

Vladeq zavedeniŷa, vidia moŷu hmuŷu roju, ne rexalsa prosity rascot i toptalsa vozle kladovki, pogladyivaŷa to na menia, to na oblaconnyh v beloŷe.[39]

Stranniki v odejah, kotoryŷe za vremia putexestviŷa davno uje priobreli seryŷ qvet, s prostymi posohami, ŷeli postnuŷu grecku. Ustavxiŷe ot beskonečnoŷ dorogi bogomolyqi xli ot mysa Del Sur, samoŷ ŷujnoŷ tocki Narary, v Kruso.

Ne pervyŷe piligrimy na moŷom puti. I vse kak odin tverdiat, cto devocka, jivuxaŷa v Kruso, uzrela cudo. Mol, priletel k neŷ krylatyŷ vestnik, i krylŷa ŷevo byli podobny dyimu. Soobxil on, razumeŷetsa, cto Straxnyŷ sud ne za gorami i nado pokaŷatsa, prejde cem vostrubit rog i podnimetsa iz zemli prah.

— Ty verix v eto? — sprosil u menia Propovednik, kogda my tolyko uslyxali novosty.

— Cto angel sletel s nebes? Posledniŷ angel, kotorovo, kak govoriat, videli, poŷavliaisa, kogda raspiali Christa, i izvestil namestnika, deda imperatora Konstantina, o tom, cto griadut bolxyŷe peremeny. No v toŷ istorii hotia by byl serŷoznyŷ povod.

— Koneq sveta, po-tvoŷemu, ne povod?

— ŷa nemnogo ustal ot konqov sveta, Propovednik. Kajdyŷ god vsiakŷ, kto scitaŷet, cto videl angela ili slyxal boga, zaŷavlaŷet o tom, cto mir na kraŷu gibeli, cto vot-vot slucitsa tretiiŷ potop, cetvërtaŷa velikaŷa epidemiŷa ŷustirskovo pota i v kajdom gorode na meste domov grexnikov vyirastut ognedyxaŷiŷe gory, kotoryŷe budut plevatsa seroŷ i jabami.

— To ŷesty ty ne jdëx Apokalipsisa?

— Ne somnevaŷusy, cto rano ili pozdno my dostanem nebesa i te provedut pokazatelynuŷu cistku parxivyh oveq, no uveren, eto slucitsa ne pri moŷeŷ jizni.

— ŷesli cestno, ŷa toje ne verio v etu istoriŷu. Na koŷ cort, prosti Gospodi, angelu priletaty k kakoŷ-to desiatiletneŷ devconke, kogda v ŷevo rasporiajении kuda boleŷe interesnyŷe predstaviteli celovecestva?

Odin iz piligrimov, uje davno pogladyivaŷuxiŷ na menia, otodvinul pustuŷu miski, nespexno vyiter guby rukavom i podoxol k moŷemu stolu:

— Bog v pomoŷ. Napravlaŷetesy v Kruso?

ŷa podumal, stoŷit li delitsa svoŷimi planami s pervym vstrechnym, rexil, cto huje ne budet, i prosto kivnul.

— Nas vosemnadqaty. My mirnyŷe liodi, a dorogi vdoly poborejŷa byivaŷut opasny. Zaplatim za zaŷitu.

Vot tolyko etovo mne ne hvatalo. Plestisy dva s polovinoj dnja vmeste s raspevaŭximi sviatyjŭe gimny bogomolyqami, kogda na loxadi mojno okazatsa v gorode uje k veceru. U menia prosto net lixnevo vremeni.

— Ty oxibsa, dobryj celovek, — liobezno otvetil ŭa ŭemu. — Ŭa ne naŭomnik i ne voŭin.

Ctoby ne bylo bolyxe voprosov, pokazal rukoŭatku kinjala:

— U menia svoji qeli. Ŭesli hocex zaŭityi, shodi na kupeceskiŭ post. Oni obyicno prodajut uslugu ohrannikov.

On, kajetsa, udovletvorilsa moŭim otvetom i vernulsa k sputnikam. Propovednik pokrutil palyqem u viska:

— Otdaty denygi odnomu, ctoby on ohranial vosemnadqaty. Voistinu Bojyi liodi. Takovo idiotizma ŭa ne vstrecal s teh por, kak rexil ostanovity naŭomnikov na krylyqe moŭeŭ qerkvi. Lucxe byi sideli doma, cem xliatsa po dorogam.

— Kak tyi surov s utra. — Ŭa s usmexkoŭ otlojil lojku, okonciv zavtrak. Sledovalo rasplatitsa i otpravliatsa v dorogu. Pod merzkim dojdŭm.

— Ŭa istinu govorio, Ludwig. A uj ŭesli doma ne siditsa i v zadniqe sverbit, naucisy streljaty iz arbaleta. Vosemnadqaty celovek s arbaletami. Oni liobyl razboŭnikov udelayut.

— Otpravliaŭximsa k sviatyniam ne pristalo nosity pri sebe cto-to tiajeleŭ bibliŭi.

— Vot potomu ih i razuvaŭut vse komu ne leny.

On ŭexo cto-to vorcal po etomu povodu, no ŭa uje napravilsa k hoziaŭinu postoŭalovo dvora, predstaviv staromu pelikanu vyiskazyvaty svoji myslj Pugalu v namokxeŭ solommenoŭ xlaqe.

Narara, nesmotria na to cto eto ne samaŭa ŭujnaŭa strana kontinenta, zimoŭ otlicalasy kuda boleŭe miagkim klimatom, cem tot je Leserberg ili Vitilyska. Sneg v primorskih oblastjah padal obilyno, no morozyi slucalisy redko, a k konqu fevralja dovolno casto teplelo nastolyko, cto nacinal idti dojdy.

Konecno je holodnyj i neprijatnyj, no, ŭesli sravnivaty s ubiŭstvennym morozom, cto seŭcas, po sluham, sobiraŭet ŭedruŭu jatvu iz putnikov v Firvaldene, — zdesy, mojno skazaty, byl raŭ zemnoŭ. Vprocem, celovek nikogda ne byvaŭet dovolen i castenyko peniaŭet na sudybu. K poludnio ŭa voznenavidel dojdy, kotoryj xol ne perestavaŭa.

Stojilo mne podumaty o tom, cto lucxe uj xol byi sneg, kak kapli obernulisy krupnymi belymi hlopŭami i slucilasy “cudesnaŭa” metely. Ona, točno soly Ŭadovitovo moria, ukryla rytje-krasnuŭu zemlju belym nalŭtom, kotoryj ne proderjalsa i casa — iz-za oblakov vyiglanulo solnqe i rastopilo vsjo etu krasotu.

Ŭa byistro ponial, cto oxibsa v rascetah i k veceru v Kruso ne popadu. Okajisy zemlja zamerzxeŭ, eto bylo byi vpolne vozmojno, no doroga razmokla, i gnaty po neŭ loxady ne imelo nikakovo smysla.

Propovednik eto toje ponial, no pomalkival, pogladyival na solnqe. I nakoneq, uje k veceru predlojil:

— Derevenyki po puti vstrecaŭtsa. Perenocuŭem v odnoŭ iz nih? Mestnyjŭe dovolno drujeliobny. Vedy uje poniatno — tyi okazexsa v gorode ne ranyxe serediny zavtraxnevo dnja.

— Predpocitaŭu postoŭalyjŭ dvor, a ne krestŭanskiŭ dom.

— Vse dvoryi zabityi palomnikami, piligrimami i sumasxedximi. Vcera myi žedva naxli mesto dlia noclega. Cto tyi imežex protiv krestžan?

— Ža verio v dobrotu liodež, Propovednik, no gorazdo menyxe, cem prejde. Za možu jizny cetyirejdyi menia pyitalisy ubity vo vremia takih vot noclegov. Odin raz, potomu cto ža straj, v drugož — potomu cto ponravilsa mož kony, v tretij — iz-za priajki na remne i dvuh serebrianyih monet v koxelyke.

— A v cetyertyj? — utocnil on, kogda ža zamolcal. — Tyi skazal, cto cetyire raza.

— Ne znažu pricinyi. Tot umnik umer prejde, cem uspel povedaty mne žežo. V obžem, ža ne slixkom jajdu nastupity na te je grabli v piatyj raz. Eto uje slixkom. Daje dlia menia.

— A žesli ne budet postožalyih dvorov?

— Cto-nibudy pridumažu. Les pod bokom.

Ža obognal neskolyko grupp strannikov — ustavxih, izmojděnnnyih, no vdohnovenno xagažuxih v Kruso, točno okoldovannyje.

— Vera tvorit cudesu. — Propovednik s jadnyim lobopyitstvom rassmatrival ih liqa.

— Vera v slova malenkyož devocki i sluhi, kotoryje ih preumnojažut. Skolyko etih blajennyih ostanutsa lejaty na obocine iz-za holoda, boleznež, pereutomleniža i vstreci s durnymi lodymi? Po mne, eto bolyxe napominažet sumasxestviže, a ne veru.

— Ne soglasen s tobož. — On ostorojno potrogal prolomlennyj visok, zatem ghanul na paleq. — Vera na to i vera. Žesli božatsa za svožu jizny, to konecno je nado sidety doma. No sledužet cto-to sdelaty, ctobyi popasty v raž. Ne vsem otkryvažutsa eti vrata i prožajutsa grehi.

— To žesty, po logike, lucxe pogibnuty v puti i obresti vecnože blajenstvo na nebesah?

— A razve net?

Ža pokacal golovož:

— Propovednik, ža kak nikto inož verio v cudesu, ad, raž, demonov, angelov, duxi i voskrexeniže Christovo. Sioda mojex dobavity potop, ishod iz hagijskih zemely, znamenija, ognennyje dojd i cto tam žežo napisano v bibliji po drugim vajnym povodam. No ža gotov pospority, kak speqialist po duxam, cto nelyzia polucity kluc ot raža, sdohnuv v puti ot typha, žesli tyi nasluxalsa basen, kotoryje ne imežut nicevo obževo s verož.

— Liobaža basnia požavliažetsa po vole Ževo.

— Aga. Tak mojno skazaty obo vsēm. Vot eta luja toje po vole ževo. I vot eta kanava zdesy ne slucažna. I von ta viseliqa na perekrěstke požavilasy isklucitelyno po prikazu boga, a ne mestnovo zemlevladyqa, kaznivxevo razbožnikov ili prosto kakih-to bedolag.

— Nax teologiceskiž spor zahodit v tupik, — zametil on. — Potomu cto ža imežu v rukave odin i tot je kozyry, ukladyvažuxij liobož tvož argument na obe lopatki. Žemu uje bez malovo poltoryi tyysiacy let, no on otlicno dežstvujet. Hocex uslyxaty eti volxebnyje slova?

Ža prižurilsa:

— Udivi menia.

— My1 prosto ne v sostořaniyi postic řevo zamyislov, — nevinno izrřek on. — Ibo kto my1 pered Nim? I vozmojno, eta kanava syıgrařet roly v řevo planah. Kak i luja. I viseliqa s řeřo gruzom. Tolyko my1 ob etom nikogda ne uznařem.

— Da, eto ocenı udobnoře zaklinaniře. I řevo mojno primenıty k lıboř situaciři. K primeru, tvořa smerty byla řevo zamyislom.

On hihiknul:

— řa ni na minutu v etom ne somnevařusy.

— I poetomu poroř nedeliami řa slyıxu ot tebia potoki bogohulystv?

— Odno drugomu ne mexařet. řesli mořa smerty nujna řemu, to řa gotov vyıpolnıty svoře prednaznacenıře.

řa smial s golovy1 capuchon, i vıajnyř veter s moria vzyeroxil moři otrosxiře volosy1:

— I ty1 znařex, kakovo ono?

— My1 prosto ne v sostořaniyi postic řevo zamyislov, — terpelıvo povtoril staryř pelikan. — Byty mojet, On jelal, ctoby řa skraxıval tvoře odınocestvo? A zatem otpravlıosy v rař.

— Ty1 uje mojest tuda otpravıtsa. Hoty seřcas, — napomnil řa řemu.

— Poka řa ne gotov. No vozvrařařasy k naxeř besede o vere i veruřuxıh. Scıtařu, cto nevajno, naskolyko pravdivy1 sluhi i devočka, blagodaria kodoroř oni pořavılısy. Vajna lix vera. Daje řesli u neřo net prıcinıy. Ibo ona — propusk v rař. Ne soglasen?

Vopros byl obrařon k dolgovıazomu Pugalu, kodoroře, točno aıst, razmerenno xagalo po druguřu storonu ot mořeř loxadi. To lix uhmyılynulosy.

— Nu da, — provorcal Propovednik. — Kuda uj tebe o duhovnyh veřah rassujdaty.

— Vera ne řavlařetsa propuskom. Ty1 oxıbařexsa. — My1 poctı dobralısy do viseliqi, i řa popravil palax, visevxiř riadom s sedelynymi sumkami, tak kak v blijařxıh prıdorojnyh kustah mne pocudılosy dvıjenıře. — Krome neřo doljnyı byty i horoxıře postupki. Otsutstviře grehov. Slepա řa vera ne pomogařet, drug Propovednik, a vredit. Eto vsř ravno cto neupravlařemařa kareta, nesuxařasa pod gorku. Ugrobıt i teh, kto sıdit v neř, i teh, kto popadřt pod kola.

Staryř pelikan skrıvılsa:

— řa ponımařu tvořu analogıřu, Ludwig. Daje prıznařu, cto ty1 prav. My1, lıodi, iskajařem vsř, do cevo dotıagıvařemsa. Ili vyıvoracıvařem naıznanku, cto odno i to je. No kłıanusy krovřu Christovoř, tak byty ne doljno. Vera doljna spasaty, a ne ubıvaty.

— I ne razobřaty, ne straxaty, ne sudıty i ne kaznıty. No otcevo-to imenno tak i proıshodıt. Odni jgut vedym, drugiře — katzerov iz Vıtilyska, tretıy — teh, kto zabył pomolıtsa pered obedom. Uveren, cto pomıysly1 Gospoda v etıh slucařah soverxenno ni pri cem. Eto uj my1 sami, voplořeniře ruk řevo, dodumalısy. No vsegda gotovy1 spıhnuty svoři ne slixkom pravednyře postupki na cujuř volıo, lixiv řeřo sebia. Mol, ne řa srubıl golovu tomu nechristıu-hagjıtu, eto bog tak velel.

My1 vplotnuřu podyehalı k viseliqe — perekladıne mejdu dvuh stolbov. Na neř boltalısy dva trupa. Sudıa po vnexnemu vidu, vstrečalı putnikov oni uje ocenı davno. Pokořniki vyıglıadeli stoly jalko, cto ne zınteresovali daje Pugalo.

— Zabavno, — izrřek Propovednik s takım vidom, slovno řevo zastavılı proglotıty tarelku jelci. — My1 jıvřm i myıslım, verım, jelařem, łıobım i nenavıdıđ. My1 vse, soz-

daniša Bojji s gorjacejš krovjšu, v konqe puti prevrašašems v vot v eto. V bezduxnyjš kusok miasa na radosty cerviam i voronam.

— Cto eto na tebia naxlo?

On otvernulsa ot viselynikov:

— Umiraty ne straxno, Ludwig. Prosto obidno. Nikogda ne uspevašex sdelaty vsě, cto hotel.

— Myi ne umirašem posle smerti, Propovednik. Tyi — tomu šavnoše dokazatelystvo.

— Ša uznal ob etom, lix kogda menia ubili. Do tovo momenta — veril i somnevalsa. Somnevalsa i veril. Pri vseh cudesah i dokazatelystvah ne vseгда mojno iskrenne byty ubejšennyim do konqa, cto šesty jizny posle smerti.

— Šex o dna celoveceskaša certa, — usmehnulsa ša. — Myi sklonnyi somnevatsa daje v ocevidnyh faktah. Splošnyše protivorečija.

On neojidanno ulybnulsa.

— Inogda tyi govorix zamecatelnyše veši, mojš malcyk. V takiše minuty ša uznaš cto-to novoše o samom sebe, — proronil on i falyqetom zapel qerkovnyjš gimn vo slavu blagodati.

Nocevaty pod otkrytyim nebom ili v kakom-nibudy zabroxennom saraše ne prixlosy. Poctovaša stančija s postošalym dvorom okazalasy kak nelyzia kštati. I, nesmotria na to cto v krohotnom zale bylo narodu stolyko je, skolyko v bocke alybalandskih selėdok, svobodnaša komnata naxlasy.

— Da neujeli? — izumilsa Propovednik i tknul suhim palyqem v cernjavušu hoziajšku. — Sovetušy sprošity u nešo, v cem zdesy podvoh. S tem kolicestvom jelašuxih priobšitsa k sviatomu mestu komnatu nelyzia naštiti daje za florin. A zdesy svobodnaša!

Ša sprosil. Jenšina ne stala skryivaty:

— Tri mesiaqa nazad zarezali tam odnovo putnika. Sam vinovat. Pustil cujakov, mnogo boltal, pil i soril denygami. Ša i opomnitsa ne uspela, kak ševo vyipotroxili.

— S kakih eto por ubišstvo pugašet gosteš?

Ona nahmurilasy, zatem rexilasy:

— Horoxo. Ne budu šulity, gospodin. Mojš syn videl vax kinjal, kogda zavodil loxady v stojšlo. Vyi straj, a znacit, ne bošitesy prizrakov. I ne potrebušete platu nazad.

— A vot s etovo momenta popodrobneše, — zainteresovanno poprosil ša.

Obyčno prizraki i prividenija ne boleše cem myth. Tak nazyivašut duxu, kotorušu vnezapno vidiat vse, komu ona jelašet pokazatsa na glaza. O takom pixut v knigah, no v realynosti podobnoše šavleniše straji vstrečašut reje govoriaševo kozla za obedennyim stolom Papyi.

— Otpeli i zakopali, vsě kak polojeno. A on, svoloc, vsě pokoša ne dašet. — šešo liqo stalo zlyim. — Zaniel komnatu, pugašet liodeš. Te uje nacali boltaty, a mne, kak ponimašete, ni k cemu razgovoryi. Sešcas narodu mnogo i mest net, a kak potok shlyinet, nikto ko mne ne idet, krome pridurkov, kotoryim ohota poglazety na mertveqa. Takih, kak vyi ponimašete, gorazdo menyxe normalnyh liodeš.

— Kto-nibudy posle ševo pošavlenija zdesy umiral?

— Net.

— Bolel? Kalecilsa?

— Net, upasi Gospody. Nicevo takovo. I s dohodami poka vsě horoxo. Da i ne zloř on. Prosto pugaty lobit. Slujanki uje tuda i ne zahodiat. Komnatu ne ubirali. Izbavyte menia ot nevo, gospodin. A řa besplatno puřu. I ředu luxuřu, i vino. I loxadke vaxeř pxeniqi otbornož.

— Soblaznitelyno, — bez osobyih emoqiř prořiznes řa. — Nu pokazyivař, gde u tebia plohařa komnata.

Ona okazalasy na pervom etaje, v dalynem konqe doma, s ředinstvennyim oknom i vidom na skotnyiř dvor.

— Nastořaxiř dvoreq. — Propovednik dal svořu kriticeskuřu oqenku ubogomu interyeru i krovati s solomennym matrasom.

— Nadeřusy, prizrak smog napugaty ne tolyko lodeř, no i klopov. — Řa brosil sumku v temnyiř uqol i, ne uderjavxisy, otkryl malenykuřu fortocku. Zdesy davno sledovalo provetrity.

— Vrode byi obyicnyiře lodi nas videty ne doljni. — Řevo pelikanye sviateřx-estvo plohnulsa na mořu krovaty.

— Vsegda řesty iskljoceniřa iz pravil.

V dvery postucali.

— A vot i on. Kakoř vejlivyiř, — hihiknul moř sputnik.

Razumeřetsa, eto byla nikakařa ne duxa, a sama hoziařka. Ne vhodia, ona pro-tianula mne cistoře postelynoře belye, starařasy ne smotrety v komnatu:

— Ujinyaty budete v zale ili sobraty vam zdesy, gospodin?

— V zale, — k řeřo řavnomu oblegceniřu otvetil řa.

Poka řa sidel v tolceře, opustoxařa tarelku, v komnate pořavilsa gosty. No ne tot, kotorovo řa jdal. Eto bylo vsevo lix Pugalo. Ono besqeremonno izvleklo iz mořeř obyemnoř sumki glavnoře řeřo soderjimoře — tjaeluřu tolstuřu tetrady, perepletenuřu v xerxavuřu svinuřu koju.

Řa unes vsě, cto naxel na stole pokořnovo burggrafa, no lix eta veř opravdala moři ojidaniřa. V moři ruki popalo necto vrode dnevnika, buhgalterskoř knigi i ře-jednevnika za posledniře polgoda — řevo milosty otlicalsa pedanticnostřu i doverial bumage vse svoři dela.

Oteq un Nomanna, k sojaleniřu, ne byl nastolyko nařiven, ctobyi ne ispolyzovaty xifr. Posledniř okazalsa slojen — izobreteniře flotoliřskih bankirov. Procitaty řevo bez kljoca ne predstavljalosy vozmojnym. Poetomu řa sleduřuxim je utrom otpravil dnevnik cerez “Fabyen Klemenz i synovřa” Gertrude, znařa, cto s řeřo sviaziami i znakomstvami, v tom cisle i v Riapano, gde obojařut ne tolyko sozdavaty, no i raskryi-vaty cujiře sekretyi, uznaty, cto napisano, polucitsa gorazdo byistreře.

Rovno cerez dve nedeli řa polucil tetrady obratno v drugom otdeleniři “Fabyen Klemenz”, nahodiařemsa za sto lig ot pervovo, i sredi straniq lejal kljoc s pravilynoř kombinaqiřeř i provořennyiř trafaret, v kotoryiř trebovalosy podstavliaty nujnyiře bukvyi.

Řa nactal s samyih poslednih zapiseř i ne oxibsa. Uje na tretyeř straniqe s konqa, mejdu otmetkami o vyřplate jalovanřa slugam i soveřxaniři u burgomistra, naxlosy necto lobopyitnoře:

“Interesnyiř kinjal v kollekqiřu po proxloř dogovorennosti. Polucen cerez „Fabyen Klemenz i synovřa“. Otpravately iz Kruso. Qerkovy Sviatovo Mihařila. Avans v

scet cernovo kamnia. Rasplatitsa. Posylku prosiat peredaty licno. Kuryer priyedet v nacale fevralia”.

Propovednik, uznav, cto ya sobiražusy v Kruso, daje rukami vsplesnul:

— Gospodi Iisuse, Ludwig! A pocemu ne k hagjitam? Ili srazu k adskim vratam na vostocnoy okražine mira?! Do Narary puty neblizkiy, i tebe tam sovsem necevo delaty.

— Krome kak razobratsa s tem, cto slucilosy s Kristinoy, po sledu kotoroy ya idu s samovo nacala oseni. Kto-to iz Kruso opravil yeyo kinjal burggrafu. Tot, komu nujny byli kamni serafima. I predpolagaYu, dlja tovo, ctoby vyikovaty temnoye orujiye.

— Da-da! Temnyy kuzneq jivet v qerkvi Sviatovo MihaYila i tolyko i delaYet, cto jdet tebia. Ctoby ty priYehal i zadal yemu svoYi voprosy! Tovo, kto opravil kinjal, uje mojet tam ne byty!

— On tam, — s uverennostYu proYiznes ya. — V konqe fevralia burggraf doljen byl opravity yemu kamni.

— Nu, mojet, prejde cem yehaty sotni lig, ty prosto zaYdex v “Fabyen KlemenZ” i poYinteresuyexsa, ot kovo byla posylka?

— S kakoY stati im otvecaty? Oni ne raskryvaYut postoronnim taYny svoYih kliYentov.

— Ty toje ih kliYent. I s dovolyno vnuxitelnyim scetom.

— Eto nicevo ne menaYet. Oni ne stanut riskovaty reputaYey i otcityivatsa o cujih taYnah.

On byl nedovolen i ne jela yehaty na zapad. No, sobstvenno govoria, kogda bylo inace? Propovednik, vsio jizny provediy v svoYey derevne, nesmotria na to cto motaYetsa za mnoY ne odin god, tak i ne privyk k castym pereYezdnam.

Odnako vernemsa k nastoYajem. Tepery PugalO rexilo zaniatsa cteniYem ili delalo vid, cto citaYet dnevnik burggrafa. Ono nespexno perevoracivalo straniqi seryimi kogtistymi palyqami, naklonivxisy k samoY svece, katoraYa yedva ne podjigala yevo xlapu, sdelannuYu iz plohoY solomy.

— Kak ya ponimaYu, tebe ne smuxaYet xifr.

Ono daje golovy ne povernulo.

— Interesno, cto ono hocet tam naYti. — Propovednik, podperev xeku, s nekotory zavisty sledil za oduxevlennym.

NelepoYe PugalO s polia delalo to, cevo ne mog selyskiy sviaZenik — ono prekrasno umelo citaty.

Ya stal gotovitsa ko snu, kogda poYavilsa novyy gosty — blednyy celovek s izurodovannym liqom i v zalitoY krovYu odejde. Nad nim horoxenyko porabotali nojami i nanesli takoYe kolicestvo ran, cto vporu bylo lix pojalety yevo.

Vyitaraxiv glaza, on zaskrejetal zubami i medlenno dvinulsa ko mne.

— Ne nadoYelo? — s ucastiYem sprosil ya.

On ostanovilsa kak vkopannyY, posmotrev nedovercivo, i ostorojno sprosil s silnyim litavskim akqentom:

— Cto, sovsem ne straxno?

— Uvy, — s sojaleniYem razvel ya rukami.

— I vam ne straxno? — sprosil neYizvestnyy u Propovednika.

— Ťa mertv, kak i ty1, poludurok, — provorcal tot. — Napugaty mertveqa mertveqom eto nado umudritsa. Klianusy Devoŭ Mariŭeŭ, boleŭe glupoŭ zateŭi ŭa ŭeŭo ne vidal.

— Navernoŭe, stoŭilo podkrastsa szadi, — probormotal tot i doveritelyno skazal mne: — Obyčno vse ubegali s voplem i ŭedva dvery ne snosili.

— Nekotoryŭe lodi ne takiŭe, kak vse. — Ťa poloŭil na stol obnajennyŭ klinok.

— Bezdna! — proŭiznes ubityŭ i rvanul proc, no ne tut-to bylo. Figura, kotoruŭu ŭa kinul ŭemu pod nogi, byla nicuty ne huje silka, kotoryŭe staviat na krolika.

On dernulsa raz, drugoŭ, no lix zaputalsa ŭeŭo silyneŭe.

— Eŭ, priŭately! Ty1 ne imeŭex nikakovo prava menia trogaty! — Na ŭevo liqe byl strah. — Ťa ne temnyŭ.

— Eto ty1 tak scitaŭex. — Ťa vstal, vziavxisy za kinjal. — Ty1 ostalsa na meste svoŭevo ubiŭstva, i otcevo-to tebia kto-to uvidel. Razumeŭetsa, on ispugalsa. I tebe eto ponravilosy.

— Vsevo lix malenkaŭa xalosty, — proskulil on.

— Cujoŭ strah dobavil tebe sil. A oni dali vozmoŭnasty uvidety tebia ŭeŭo komu-to. I ty1 snova napugal. I opiaty podpitalsa ujasom.

— No ŭa... — On zatknulsa, kogda ŭa podnial ruku s klinkom, priziŭaŭa ŭevo k molcaniŭu.

— Ťa rasskaju tebe o posledstviŭah. Pitaniŭe strahom privedet k tomu, cto tvoŭa svetlaŭa suŭnasty stanet temnoŭ. Ne priamo seŭcas. Byty mojet, cerez mesiaq, a mojet, i cerez god — smotria skolykih lodeŭ ty1 napugaŭex i kak silyno im budet straxno. No povery mne, rano ili pozdno podobnoŭe proŭizoŭdet. Znaŭex, cto togda slucitsa?

— Ty1 pridex za mnoŭ? — xepotom sprosil tot.

— Ťa uje prixel za toboŭ. I ne budu ojidaty toŭ pory1, kogda ty1 pererodixsa iz-za svoŭih glupyih zabav i nacnex ubivaty lodeŭ. Poka pered toboŭ otkryty1 vrata raŭa. No, kogda ty1 nabereksa tymy1, otpravixsa ne naverh, a vniz. Zagremix v cistiliŭe. Grubo govoria, sobstvennymi rukami otpravix sebia tuda, kuda nikto ne hocet. Ne slixkom prekrasnaŭa perspektiva, na moŭ vzgliad. Ťa daŭu tebe vyŭbor. Uŭdex sam ili mne vyŭpolnity svoŭu rabotu?

— Uŭdu sam, — byistro otvetil on. — Nikakiŭe xutki ne stoŭat ada. Ťa prosto snova hotel pocuvstvovaty jizny.

Ťa razruxil figuru, uderŭivaŭa nagotove znak. On vzdohnul, zakryl glaza, a dalyxe slucilosy to, cto ŭa videl uje mnogo raz. Ťevo siluet stal blednety, poka ne ostalosy ŭedva zametnovo kontura. Tot na mgnoveniŭe zasiŭal solnecnym svetom, kotoryŭ ozaril vsio komnatu, i vokrug vnovy nastupila polutyma, razgonaŭemaŭa lix svecami na stole.

Cto primecatelyno, Pugalo daje golovy1 ne povernulo, prodolŭaŭa citaty dnevnik burggrafa.

— Nu, tepery hoziaŭka postoŭalovo dvora točno skajet tebe spasibo. — Propovednik vyŭghadel zadumcivym, ŭavno razmyŭliaŭa o tom, cto kogda-nibudy necto podobnoŭe predstoŭit sdelaty i ŭemu. — Skaji, ty1 by1 i vpravdu zabral ŭevo kinjalom? On vedy vse-taki svetlyŭ.

— Zabral by1. Potomu cto takoŭ svetlyŭ byistro stanovilsa temnym, a eto ot-nositca k priamoŭ ugroze lodiam.

— Interesno, cto on vidit sečas? Raspahnutyŷe vrata? Sviatovo Petra s klocami? Ili arhangela Mihaŷila?

— Boŷusy, ne smogu udovletvority tvoŷe liobopytstvo. Pridetsa tebe proverity samomu. Davaŷ spaty. — I, povernuvxisy k Pugal, dobavil: — Docitaŷex, ne zabudy pogasity svecu.

I ŷa usnul pod tihiŷ xelest perelistyvaŷemyh straniq.

— Vot sukin syn! — sgoriaca proŷiznes ŷa.

Ot dnevnika burggrafa ostalasy lix odna oblojka. Stranicy byli akkuratno vyvrezany i raskleŷeny po potolku. Cernila na nih namokli i raspolzlysy, tak cto procitaty bylye nicevo bylo nelyzia.

— ŷa... — probleŷal Propovednik, tak i ne zakonciv predlojeniŷe.

Vse bylo poniatno. Kogda oduxevlennyŷ eto prodelal, staryŷ pelikan gde-to brodil, poetomu ne smog razbudity menia. ŷa molca nacal odevatsa. Uje rassvelo, i pora bylo otpravljatsa v dorogu.

— Tam soderjalosy cto-to qennoŷe? — ostorojno poŷinteresovalsja Propovednik.

— ŷexo vcera ŷa byl skazal, cto net. Tepery uje ne uveren. — ŷa zastegnul poŷas s kinjalom.

— Mojet, eto odna iz ŷevo neponiatnyh xutok? Mojet, ono prosto razvlekaŷetsa?

— Pojivem — uvidim.

— To ŷesty ty nicevo ne budex delaty?

— V smysle begaty po okrestnostiam i iskaty oduxevlennovo, kotoryŷ odnim ŷelckom palyqev mojet peremestitsa na tysiacu lig, na pole, gde nahoditsa ŷevo obolocka? Pugal vernetsa, ono vseгда vozvraŷaŷetsa. Moŷih planov eto nikak ne naruxalo.

— No tetrady...

— ŷesli cestno, ŷa sobiralsja sjez ŷeŷo ŷexo neskolyko dneŷ nazad, no ruki nikak ne dohodili. Tak cto plevaty na tetrady. Kruso. Qerkovy Sviatovo Mihaŷila. Vot moŷa qely na segodnia.

Kak tolyko ŷa okazalsja v zale, hoziaŷka tut je kinulasy ko mne. V ŷeŷo glazah citalsja vopros.

— On bylye ne pobespokoŷit nikovo, — skazal ŷa, i ona rassypalasy v iskrennih blagodarnostiah.

Kogda ŷa vyixel na uliqu, malycixka tut je podvel mne loxady.

Po sravneniŷu s proxlyim dnem segodnia bylo ŷasno i oceny teplo. Trakt konečno je okazalsja zabit telegami, vsadnikami i pexehodami. Vse xli v gorod, ctoby poklonitsa novoŷ sviatyne i uvidety sled bosoŷ stupni, kotoryŷ ŷakoby angel ostavil pered domom devocki.

Kruso — sploxnyŷe steny i baxni iz jeltovo kamnia. Gorod, ranyxe byvxiŷ stoliceŷ korolevstva, narodom okazalsja zaprujen nicuty ne menyxe, cem doroga. U Ryibnyh vorot ŷa popal v nesusvetnuŷu davku. Vokrug kricali molitvy, peli, ponosili drug druga, vizjali sviny i orali te, kto poterial v tolceŷe svoŷi koxelyki. To i delo melykali belyŷe plaŷi palomnikov, qvetnyŷe lentocki na posohah. Kakaŷa-to gruppa krestŷan nesla krest, obhodia gorodskiŷe steny po krugu. K nim kajduŷu minutu prisoŷedinalisy novyŷe moliaŷiŷesia, raspevaŷa “Velicit duxa moŷa Gospoda”.

Pod kopyita moŷeŷ loxadi brosilja niŷiŷ, vopja, cto griadet koneq sveta i ŷa doljen pokaŷatsa i otdaty ŷemu vse denygi. Odnako, ponjav, cto ŷa ne otlicaŷusy osoboŷ

nabojnostýu, on tut je zabýl obo mne i pristal k dvum dorodnym kupqam, kotoryýe byli neskolyko perepugany tem bezumiým, cto proýishodilo vokrug.

U sleduyúxih vorot bylo nicuty ne lucxe. Usilennyý otriad straji sderjival tolpu. Liodeý nabralosy stolyko, cto mnogiýe, poterjav nadejdu probratsa v gorod segodnia, razbivali ogromnyý palatocnyý lagery na golom pole.

— Kuda prex? — po-nararski zaoral na menia ustalýý strajnik v polosatom berete.
— Vali nazad!

Ýa pokazal ýemu kinjal, i menia, nesmotria na rugany oceredi, propustili.

— Qerkovy Mihaýila. Kak mne ýeýo naýti? — sprosíl ýa u soldata.

— Sprosi cevo polegce! — otmahnulsa tot. — Ih tut do certa, kak i bogomolyqev!

— Ne ty í odin ne lobix palomnikov, — hihiknul Propovednik.

Prixlosy rasspraxivaty na uliqah. Kakoý-to pareny so znakom gilydiýi portnyih na kamzole pocesal v zatyilke:

— Eto ta, kotoraýa vozle kolodqa, cto ly?

— Znal byí, ne spraxival.

— Ýepiskopskaýa, na Maloý Zlotinke, po puti k vnutrenneý stene.

Ýa poblagodaril ýevo i napravilsa k qentru goroda. Kruso do etovo ýa nikogda ne poseýal, no rexil, cto zdesy, skoreýe vsevo, budet tak je, kak i v drugih mestah pri prazdnestvah, ýarmarkah, sviatýih palomnicestvah i svadybah kniazeý — vsë dex-evoýe jilye rashvatano, i lezty tuda ne imeýet nikakovo smýsila. A vot v bogatýih raýonah, gde poroý mogut za noc sodraty i cetverty florina, ýesli sovesty otsutstvuýet, krovaty dla putexestvennika vseгда naýdetsa.

Moý opyt menia ne obmanul. Postoýalyý dvor “Pod koronoý kniazia”, raspolozhennyý naprotiv staryih korolevskih konioxen, qenami raspugal vseh jelaýuxih i prinimal lix liodeý, kotoryýe ne oceny-to scitali denygi. Ostaviv loxady i sprosiv u hoziaýina dalýneýxuýu dorogu, ýa otpravilsa pexkom. Tak vyíhodilo gorazdo byistreýe.

Qerkovy — seraýa gromada, stisnutaýa s dvuh storon jilyimi domami tak, cto predstavljala s nimi ýedinoýe qeloýe i otlicalsy ot nih lix xpílem, torcaým nad cerepicnymi kryxami. Na stupenykah sideli dvoýe cumazyih malycíxek let desiati, oni bez vsiakovo entuziazma prosili milostýnio. Ýa podergal dvery, no bezrezulytatno, hotia slyxal, cto vnútri igraýet organ.

— Zakryto, diadecka, — skazal mne odin.

— No tam kto-to ýesty.

— Cto s tovo? Sviaýennika-to net.

Ýa dostal neskolyko mediakov, kinul im v xapku.

— Spraxivaýte, — stepenno pozvolil vtoroý i vyiter rukavom soplivýý nos.

— Gde on i pocemu zakryta dvery?

— Vse sviaýenniki tepery vozle casovni na toý storone krutiatsa. Gde devíqa videla angela.

— Da ne mogla ona nicevo videty! — vozmutilsa ýevo tovaríx. — Ona ot rojdeniýa slepaýa!

— Vot potomu i videla, cto ne videla! — zasporil tot. — Tak oteq Seliko govoril! A on-to pobole, cem tyí, znaýet!

— A pocemu muzyka igraýet?

— Muzykant repetiruýet. On casto síoda prihodit. No qerkovy otkroýetsa tolyko posle voskresenýa.

— A čo budeš v vzkresenye?

Malycixka mnohznacitelno posmotrel v xapku:

— Ťesli uj vam leny u drugih uznavaty, gospodin, to vy1 nam ťexo mediak na hlebuxek podkinyte.

Ťa rassmeťalsa ťevo nahalystvu, kinul dva.

— Slujba torjestvennaťa. Kardinal priťedet. Iz Riapano, govoriat. Ctoby1 provesti messu dlia uvajaťemyh jiteľy goroda. V cesty ťavleniťa.

— Kak mne popasty v qerkovy?

Malycixki pereghianulisy.

— Ne znaťem, — otvetil tot, čo vyigladel postarxe.

— Vraty ty1 ne umeťex, priťately. — Mejdu ukazatelynym i srednim palyqem ťa derjal serebrianuťu monetku.

Deti naklonilisy drug k drugu, poxuxukalisy.

— Ladno, diadecka. Provedu.

Malycik zabral denejku, otdal ťexo svoťemu priťatelio, kotoryť tut je spriatal sokroviťe za pazuhu.

— Idemte, diadecka.

On otvel menia v pereulok, ogliadelsa i točno kotenok ťurknul v raspahnutoťe sluhovoťe okoxko, nahodiaťeťesia na urovne mostovoť. Nado priznatsa, tuda by1 ťa ne prolez pri vsem jelaniťi.

Liqo malycixki poťavilosy v okoxke:

— Idite k podvalu, von tomu. Ťa ťas dvery otkroťu.

Spusk v podval toje byl na uliqe, zakrytyť stalynym ťitom. Klapnula zadvijka, ťa podniat nelegkiť lok, spustilsa vniz. Malycixka provorno zaťelknul zamok:

— Ťesli diadyka Mikely uznaťet, čo ťa snova zdesy lazaťu, on uxi otorvet. Davaťe byistreťe, diadecka.

Podvalynoťe pomexeniťe pod domom, s nizkim potolkom i zatianutyimi pautinoť uglami pohodilo na labirint. Lestniqa vyivela nas v polutemnyť koridor. Zdesy silyno pahlo kvaxenoť kapustoť i koxkami. Gde-to za dverťu, nadryvaťasy, krical mladeneq. Xustryť malycixka bejal vpered, tak čo mne ostavalosy lix pospevaty za nim i ne vrezatsa golovoť v viazanki luka, svisaťuťiťe s potolka.

Cernyť hod vyivel nas v malenykiť vnutrenniť dvor doma — grieznyť, neuhojennyť, s pokosivxeťsia golubiatneť vozle zabora.

— Cerez zabor vam, — skazal malycixka i, bolyxe nicevo ne obyťasnaťa, skrylsa v zdaniťi.

Ťa tak i postupil, blago perebratsa cez pregradu bylo neslojno. Qerkovnyť dvor okazalsa ťexo menyxe — takoť tesnyť, čo napominal komnatu v kakoť-nibudy provinqialnoť taverne. Organ prodoljal igraty, i daje tolstyťe kamennyťe steny1 ne mogli prigluxity ťevo velicestvennyťe zvuki.

Malenkaťa kalitka byla poluotkryta, tak čo ťa voxel. Krome zvuka organa ťa slyxal, kak nahodiaťeťesia vnizu podsobnyťe rabociťe razduvaťut mehi muzykalynovo instrumenta. Uzkimi zakutkami vyixel na balkon, otkuda otkryvalsa vid na kolonnadu, pustyťe skamy i ťarko-jeltyť uxor na polu ot vitraťeť, v kotoryťe svetilo solnqe. Spustilsa vniz po vitoť lestniqe, rexiv ne mexaty nevidimomu organistu, i sel na pervuťu skamťu.

Zakryl glaza, sluxaŭa muzyku. Ona byla grandioznoŭ, obyemnoŭ i, kazalosy, pronzala tebia naskvozy.

— Potriasajuxe, — prozvucal u menia nad uhom golos Propovednika. — V koŭi-to veki tyŭ dovolen, nahodiasy v qerkvi.

— Cudesnaŭa muzyka, — v otvet proŭiznes ŭa. — Ne poboŭusy etovo slova — bojestvennaŭa.

— I mnitsa mne, cto ŭa slyixu ŭeŭo v pervyŭ raz. — On byl nemnogo rasterian. — K kakoŭ eto molitve?

— Ne imeŭu poniatŭa.

— Togda cemu tyŭ ulybaŭexsa?

— Tomu, cto moŭ dolgiŭ puty okoncen.

On glianul na menia kak na sumasxedxevo. Hmyknul i pristroŭilsa na lavke, ne jelaŭa bolyxe nicevo spraxivaty. Tak myŭ i sideli, poka zvuki ne stihli pod svodami.

Organist voxel v zal, i okazalosy, cto eto jenŭina. V rukah ona derjala stopku ispisannyh not i na hodu cto-to cerkala v nih grifelem, ne zamecaŭa menia. Tak cto ŭa otlicno smog ŭeŭo rassmotrety. Oceny malenkyaŭa, hudaŭa i tonenkyaŭa, kak devočka. Iz-pod barhatnovo bereta gilydiŭi muziqirovaniŭa vo vse storony torcali vihrastyŭe cernyŭe volosy. Oni silyno otrosli i padali ŭeŭ na pleci. Milovidnoŭe liqo bylo sosredotoceno, lob nahmuren, krasivyŭe gubyŭ sŭaty, a v uglah nemnogo raskosyŭh vostocnyŭh glaz, harakternyŭh dlja teh, u kovo predki jili v Iliate, poŭavilisy morŭinki.

— Redko mojno vstretity v qerkvi jenŭinu-muzykanta, — gromko skazal Propovednik.

Razumeŭetsa, skazal dlja menia, ne dumaŭa, cto kto-to drugoŭ ŭevo uslyixit.

No ona uslyxala i, vzdroгнуv, ŭedva ne uronila notyŭ, poŭmav ih v posledniŭ moment pokalecennoŭ rukoŭ. Priŭurivxisy, devuxka s podozreniŭem glianula na Propovednika, hotela cto-to skazaty i nakoneq uvidela menia.

— Zdravstvuj, Kristina, — negromko proŭiznes ŭa.

— Privet, Sineglazyŭ, — otvetila ta, kovo ŭa tak dolgo iskal.

Voqarilosy molcanyŭe. Porajennyŭ Propovednik taraŭilsa na nas, kak palomnik na snizoxedxevo na ŭevo molitvyŭ sviatovo.

— Tvoŭ kony skucaŭet.

Ŭee pleci rasslabilisy, i ona vzdohnula:

— Ŭa toje ocenyskucaŭu po Vŭunu. No seŭcas ŭemu lucxe byty s Miriam, cem so mnoŭ. Kak tyŭ menia naxel?

— Cereda slucaŭnosteŭ i vezeniŭe. Hocu vernuty tebe koŭe-cto.

Ŭa protianul svoŭeŭ byvxex naparniqe braslet iz dymcatyŭh rauhtopazov. Vot tepery straj deŭstvitelno byla porajena. ŭeŭo notyŭ — muzyka, v kotoroŭ devuxka duxi ne caŭala, — upali nam pod nogi. Ŭa videl, kak drojat ŭeŭo palyqi, kogda ona zabirala svoŭ braslet.

— Nam nado seryezno pogovority, Ludwig. — ŭeŭo golos sel i zvucal hriplo, no glaz ona ne opustila.

— Imenno eto ŭa i hotel predlojity.

Komnatyŭ, kotoryŭe ona snimala, nahodilisy nad bolyxoŭ aptekoŭ, na vtorom etaje. Vhod byl cerez torgovyŭ zal. Sedovlasyŭ i sedoborodyŭ aptekary, malenkyŭ i nelepyŭ, posmotrel na menia poverh uvelicitelnyŭh stekol, zakreplennyŭh u nevo

na nosu, no nicevo ne skazal, vernuvxysy k vesam, na kotoryh otmerial kakože-to koricevože snadobyje dlja pokupatelja.

Xurxa žubkož, Kristina brošila noty na komod, dostala iz nevo butylku vina, dva bokala:

— Ty vsě žexo pyex krasnože?

— Vremja ot vremeni.

— Otkrož. — Ona sela za stol, malenykimi palyqami zdorovož ruki perebiraža gladkiže dymcatyže kamni. — Znacit, ty naxel ževo?

Imja ne prozvucalo, no bylo i tak pomiatno, pro kovo ona spraxivažet. Pro Gansa.

— Da. — Ža vytažil probku iz butylki, plesnul v bokaly vina, sel naprotiv.

— I vyjil. Ty vseгда byl vezucim, Ludwig. Vezucim, kak cert. — Ona goryko usmehnulasy. — V otliciže ot nevo.

— Vy byli vmeste?

Ona ne stala otriqaty:

— Kakože-to vremja. — Pomolcala i dobavila: — Oceny kratkože vremja. Ty udivlen?

— Sečas? Net. Vot kogda naxel tvož braslet u nevo — udivilsa. Vy ne slixkom ladili posle tovo, kak ty podderžala idežu Miriam, cto u kajdovo kniazia dolžen byty personalnyž straj.

— Ža scitala, cto politiceski eto polezno dlja Bratstva. — Bylo vidno, cto žež nepriyatny vospominaniža. — My s Gansom rexili vse raznoglasiža. Tebe on ne hotel govority.

— Vaxe pravo i vaxi dela, — pojal ža plecami. — Menja bolyxe interesužet, cto slucilosy v gorah.

Ona nervno krutanula stakan:

— Cert ževo znažet, Sineglazyž. On žexo v Ardenau vyigladel vstrevojennym. Govoril, cto naxel necto interesnože. Zatem ževo otcitali starežxiny na sovete, ty vedy pomnix, kakovo slona oni sdelali iz tož muhi?

Ža kivnul.

— V obžem, on užehal iz Alybalanda, a zatem, gde-to cerez mesjaq, my vstretilisy v Liseqke. On skazal, cto ževo jdut dela na vostoce, zval s sobož, i ža požehal. V Bude my natknulisy na temnužu duxu, zasevxužu v kolodqe. Gans toropilsa, govoril, cto žemu vo cto by to ni stalo nado popasty v Dorc-gan-Tožn, poprosil menja razobratsa s problemož i dojdatsa ževo. Obexal vernutsa cerez poltory nedeli.

— No ty ne dojdalasy.

— Ne stala jdaty, — ulybnulasy ona, i ža vspomnil, kakož upriamož porož stanovilas Kristina. — Prikoncila tu tvary, vzjala deneg s burgomistra, ostavila Vžuna v horoxež konioxne i napravilas sledom za nim, v gory. No ne uspela. Kalikveq na vorotah, na može scastye, okazalsa serdobolynym celovekom. Skazal, cto ževo bratža i Orden Pravednosti ubili straja. Cto ža ne naždu telo i mne sledužet uhodity kak mojno byistreže.

Žee golos zadrojal, i ona po starož privyicke prilojila pokalecennyž bezymiannyž paleq klevož skule, prijala do boli, tak cto pobelela koja.

— My daje ne poprožalisy. I ža ne uvidela ževo mogilu.

— Ty poverila monahu?

— O! On byl ocenya ubeditelen. Ža do sih por blagodario ževo za spaseniže.

— On merv, — jestko skazal ŷa. — Za to, cto predupredil tebia, ŷevo raspialu v ledianoŷ peŷere.

Ona lix othlebnula vina:

— Pusty na nebe ŷevo duxe budet horoxo.

Kristina ne sprosila menia, otkuda ŷa znaŷu, cto kalikveq merv, a ŷa ne stal ŷeŷ rasskazyvaty, vo cto on prevratilsa posle smerti.

— Cto bylo dalyxe?

— ŷa ne mogla mstity ubliodkam s krasnymi verevkami na riasah. No mne hvatilo sil na zakonnikov. — Ulybka u neŷo byla zloŷ i oceny nepriŷatnoŷ. ŷa nevolyno podumal, cto Kristina cem-to napominaŷet mne Miriam v ŷeŷo ne samyŷe lucxiŷe dni.

— I ty ubila vseh troŷih.

Ona potriasenno morgnula:

— Ty i eto znaŷex.

— Slyŷal, hoty oni i pyitalisy skryty, cto v gorah, ne slixkom daleko ot monastyria, naxli dva tela.

— Verno. Tretyevo ŷa ranila iz arbaleta. Prijala ŷevo k kamniam, no on prygnul v reku, i ŷevo unes potok. Nadeŷusy, on ne vyplyl.

— Vyplyl. ŷemu hvatilo sil, ctoby minovaty uŷelŷa i vyŷti v doliny Brobergera, k objitym mestam.

I, vidia vopros v ŷeŷo glazah, poŷasnil:

— ŷa naxel ŷevo kosti vozle odnoŷ derevuxki. Mestnyŷe soci, cto merveq — straj. Sobstvenno govoria, imenno poetomu ŷa okazals v Dorc-gan-Toŷne i tepery siju pered toboŷ.

— Straj? — nedoumenno naklonilasy ona ko mne. — Kakovo certa oni tak podumali?

— U nevo byl kinjal Gansa.

— Proklatye! — Ona zakryla liqo rukami i prostonala: — Proklatye!

Povisla tixina, ŷa slyŷal lix ŷeŷo preryivistoŷe dyhaniŷe. Kogda ona ubrala ruki, ŷeŷo glaza byli soverxenno suhimi i zlyimi.

— Ty sdal kinjal v Bratstvo?

— Konecno.

Ona vzdohnula.

— Horoxo. — I, slovno ubejdaŷa sebia, dobavila: — Da. Horoxo. Tak budet lucxe. Dalyxe ŷa znaŷu, cto slucilosy. Ty ne sdalsa, kak byvalo i prejde. I naxel ŷevo?

— V ledianoŷ peŷere. Gluboko pod monastyrem.

— Kak on umer?

— Srajsa do poslednevo i zabral s soboŷ neskolykih. Dumaŷu, cto usnul. Ot holoda i poteri krove.

A cto ŷa ŷeŷo mog ŷeŷ skazaty? Cto ŷevo zakololi, slovno zveria? Kak zakololi Hartviga.

— Ty pohoronil ŷevo? — proxeptala moŷa byvŷaŷa naparniq.

— Net. No ŷa uveren, cto tepery telo Gansa nikto ne pobespokoŷit.

ŷevo ne kosnuta ni cervi, ni trupoŷedy iz inyh suŷestv, ni zlo, ni svet. On navecno ostanetsa vo mrake, poka svod peŷery ne obvalitsa i ne prevratitsa v savan dlia moŷevo starovo druga.

Odinokaša slezinka pokatilasy po žežo ژهe, i Kristina pospexno, točno styidiasy, vyiterla žežo tylynož storonož ladoni.

— Spasibo.

— Za cto?

— Za to, cto naxel ževo. Za to, cto rasskazal mne. Za to, cto ja tepery znažu.

— No pocemu ty ne sdelala etovo? Stolyko let, Krista. My vse tak dolgo ževo iskali, ne sdavalisy, verili. A ty vse znala. Znala s samovo nacala, no ni certa nicevo ne skazala! Nikomu iz nas!

Ja cuvstvoval, kak holodnyj gnev prosypaetsa u menia v grudi. On jil tam žežo s oseni, s teh por kak ja ponial, cto devuxka kak-to sviazana s Gansom i ževo isceznovenijem.

— Budy moja volia, nicevo ne govorila by i dalyxe.

— Pocemu?

— A cto bylo by?! Cto by togda slucilosy, Ludwig?! — kriknula ona mne v liqo, razom teraža vse svoje spokojstviye. — Skazi mne! Ty by prinial eto?! Ototel by proc?! Skazal by: nu cto podelaty, raz takova ževo sudba?! Kto iz teh, kovo my znaem, otstupil?! Kto?!

Tepery slezy lilisy iz žežo glaz nepreryvno, i ona ne stesnialasy ih.

— Ja sama otvecu: nikto! Ty, Gertruda, Lyvenok, Xuko, Rozi ne ostalisy by v storone, brosilisy by spasaty to, cto uje nelyzia spasti, ili tovo huje — mstity. Kto iz nas obladal osobym razumom desiaty let nazad? Vy pogibli by, kak i on. A yesli by vmexalisy ne my, jediniqi, a qelože Bratstvo? Tolyko predstavly, Ludwig, samyy seryeznyj konflikt s Qerkovy za vsio naxu istoriju. Nas by smali i unictojili, yesli by my tolyko posmeli podniaty na nih ruku!

Ona byla prava, no ja vse ravno scital, cto žežo molcanye slixkom jestoko dla teh, kto do sih por jil nadejdož.

— Dumaž obo mne cto hocex, no, zaklinažu, sohrani tažnu. Ne stožit nikomu znaty, cto Gans naxel smerty v monastyre kalikveqev. Eto slixkom opasnaža informacija.

— Ty byla ne vprave rexaty za drugih, Kristina. Kakiye by blagiye namereniya tobož ni dvigali.

— Ja ni o cem ne jaležu.

Ja vzjal sebia v ruki, otkinuvxisy na stul:

— Pocemu ževo ubili? Cto on hotel ot monahov?

— Ne znažu.

Ona vyderjala mož vzgljad, no ja lix vzdohnul:

— Eto loj.

— Pusty tak, — legko soglasilasy ona. — No pravda o pricinah smerti Gansa tepery nicevo ne izmenit. Vse davno zakoncilosy, Ludwig. Vse v proxlom. Ostavy ževo, inace ono prosnetsa i ubyet tebia.

— Ty vedy menia znažex. Ja vse ravno dokopažusy do istiny, pusty dla etovo potrebužetsa žežo desiaty let.

— Ne s možež pomožyu. Prosti, no ja ne jelažu braty na sebia otvetstvennosty za tvoju smerty.

Nastaživaty ne imelo smysla, i ja otstupil.

— Horoxo. Zabudem o pricinah, pobudivxih Gansa otpravitsa v monastyry. Rasskaji o tom, cto bylo dalyxe. Posle tovo kak ty razobralasy s zakonnikami.

Ona vstala, zakryla okno, yejasy ot holoda.

— Cto tebia interesu yet?

— Cherny y kinjal.

Kristina hmyknula:

— Ya nacina yu dumaty, cto ty ne Ludwig, a dyavol.

— Oble y menia osviazhenno y vodo y, yesli tebia cto-to smuxayet, — predlozil ya yey.

— K sojaleny yu, net pod ruko y, — nevolyno ulybnulasy ona. — Ty prav. Tako y kinjal u menia byl. Cto ty zna yet o klinke?

— Ty vladela im kako ye-to vremia, zatem yevo ukrali, on obyavilsa v Xossi y i pricinil nemalo nepriyatnostey, poka my s Miriam ne razobralisy s yevo vladelyqem.

— Kinjal u ne y o?

— Unicto jen v prisutstvi y kniaze y Qerkvi.

Pro vtoro y klinok, tot, cto prinadlejal imperatoru Konstantinu, dobyty y mno y i Ranse v ta ynike prejnevo Bratstva, ya upominaty ne stal.

— yexo cto-nibudy?

— Su xi ye meloci, Krista. Kinjal, kotory y ty vypustila v mir, dela yet duxi temnymi.

Ona byla nicuty ne udivlena. Ni kapli.

— Ya rada tvo ym znani yam. My sekonomim kucu vremeni, Ludwig. Mne ne potrebu yetsa rasskazyivaty tebe vse s samovo nacala i ubejdaty, cto eto pravda.

— Vse daje lucxe, cem ya rasscityival, — razdalsa cuty nasmexlivy y golos u menia za spino y. — Mojno srazu pristupaty k delu.

Ya obrnulsya i uvidel v dveriah pervovo pomo xnika nyine mertvovo markgrafa Valentina.

Koldun Valyter, s kotory m my rasstalisy pri ne samy ih lucxih obsto yatelystvah, s ulybko y prislonilsa k kosiaku:

— Dobrovo tebe denecka, van Norma yenn.

Rassto yani ye do nevo ya preodolel za odno mgnoveni ye. Stul uletel v protivopolojnu yu casty komnaty, a ya okazalsya pered nenavistny m koldunom. On, kajetsa, ne ojidal ot menia takih skoroste y. Ya uvidel, kak zastyiva yet ulybka na yevo liqe, i pervy m je udarom kulaka slomal yemu nos. Broskom povalil na pol i, ne duma ya, cto v lobo y moment on mojet primenity magi yu, nactal delaty to, o cem mectal bolyxe goda.

Kristina s voplem povisla u menia na plecah:

— Ludwig! Ostavy yevo! Prekrati! Nu je!

Certa s dva ya sobiralsya ye y sluxaty. No menia i vqepivxu yusya Kristu otbrosilo v storonu. Potolok neskolyko raz krutanulsa pered glazami, i ya oxutil silynu yu toxnotu. Dernulsa, pyta yasy vstaty i vernutsa k koldunu. Na etot raz ya sobiralsya vospolyzovatsa ne kulakami, a kinjalom, no i tut mo ya byivxa ya naparniq ne razjala palyqev, povisnuy na mne, kak laska na ohotnicyem pse.

— Uspoko ysia, cert tebia poderi! Stop! Hvatit! On drug! On mo y drug!

Valyter to i delo trogal palyqami razbityiše gubyi, na kotoryih zapeklasy krovy. Nos u nevo raspuh, levyiŷ glaz zaplyil, no koldun ne sobiralsa jdaty poloŷennyih dneŷ do svoŷevo vyzdorovleniŷa. Sidel sebe v uglu da xepal nagovoryi.

— Tyi v norme? — Kristina protianula ŷemu vlajnuŷu triapiqu, i etot certov ublodok s blagodarnostŷu ŷeŷo prinial.

— Byivalo i huje, — prognusavil on. — K zavtraxnemu dnio zajivet.

ŷa hotel u nevo sprosity, cto je on ne zajivil sebe xram, kotoryiŷ ŷa ostavil, kogda kinul arbalet ŷemu v liqo, no sderjalsa.

— Shodi k Filippu. On mojet pomoc.

Valyter lix skrivil gubyi i tut je ob etom pojalel, tak kak nacala socitsa krovy.

— Proklatyiŷ deny! — rugnuls a on. — ŷa lucxe sam. Bez ŷevo adskih pritirok i boltuxek. Zaŷmisy svoŷim vspylycivym kollegoŷ.

— ŷa byi tebe ŷeŷo dobavil, ŷesli byi ne ona, — mracno zametil ŷa.

— Ohotno verio. ŷa byi s radostŷu vskipatil tvoŷi mozgi, ŷesli byi ne ona, — ozlobils a on.

— Zatknitesy oba i sidite tiho! — vspyilila Kristina. — Konfliktyi proxlovo os-tanutsa v proxlom!

ŷa ne sobiralsa zabyivaty zastenki markgraŷa Valentina, to, kak ŷa byl kukloŷ dlia bitŷa, i to, kak etot sidiaŷiŷ v piati ŷardah ot menia hmyry ŷedva ne ukral kinjal Natana.

— Tyi ranyxe takim ne byl... — Kristina ustalo opustilasy na stul peredo mnoŷ, perekryv puty k koldunu.

— U nas staryiŷe scetyi.

— Znaŷu ŷa o vaxih scetah. On rasskazal.

— Togda ne ponimaŷu tvoŷevo udivleniŷa. ŷesli byi zdesy byla Gertruda, ona byi uje razmazala ŷevo po stenke.

— Vyhodit, ŷa legko otdelals a. — Valyter vnovy popyitals a ulybnutsa, no vspom-nil o gubah, i ulybka prevratilasy v oskal.

Ona tiajelo vzdohnula:

— Ladno. O kinjale. Posle tovo kak ŷa ŷevo naxla, rexila, cto zakonniki pridumali cto-to svoŷe dlia sbora dux. No s duxami kinjal ne rabotal. ŷa ne smogla poniaty, dlia cevo on nujen, vozila s soboŷ pocti polgoda.

— Odin celovek skazal mne, cto, kogda im dolgo vladeŷex, nacinaŷut proŷishodity nepriŷatnosti. U tebia takoŷe bylo?

— Na strajeŷ pravilo ne rasprostraniaŷetsa, — vlez v razgovor Valyter. — Klinok nikak ne vliŷaŷet na teh, u kovo uje ŷesty kinjalyi. V ostalynom — suŷaŷa pravda. Veŷ dovolyno opasnaŷa.

Kristina razdrajenno dernula plecom i prodoljila:

— ŷa sdala ŷevo na hraneniŷe v “Fabyen Klemenŷ i synovŷa” i, sobstvenno gov-oria, zabyila o nem na kakoŷe-to kolicestvo let. Vspomnila, lix kogda uvidela opisaniŷe cernovo kamnia iz knigi, cto lejala na stole u Miriam. Redkiŷ foliant, horoxiŷe risunki. Hagjitskiŷ ŷa znaŷu dovolyno poverhnostno, no procitannovo hvatilo, ctobyi poniaty — glaz serafima dostatocno redkaŷa i qennaŷa veŷiq a.

— I tyi zabrala oruŷiŷe. Daŷ dogadaŷusy — eto slucilosy v Barburge. I v etot je deny polucila dva udara nojom.

Kristina pereglanulasy s Valyterom, i tot proronil:

- Govoril Ÿa tebe, on ŸeŸo tot umnik.
- Vse verno. Kak Ÿa ponimaŸu, tebe rasskazal ob etom tot, kto pohital klinok iz moŸeŸ sumki.
- Nu ty doljna byty Ÿemu blagodarna. On spas tvoŸu jizny, oplatil lekaria i komnatu. Kinjal ne prines Ÿemu nikakovo scastŸa, i on izbavilsa ot nevo. Otdal celoveku, ktorovo my poŸmali v XossiŸi. Kto te hodi, cto napali na tebia?
- Ne imeŸu poniatŸa. Ÿa podozrevaŸu, cto oni naŸemniki Ordena. On, — kivok v storonu kolduna, — scitaŸet, cto storonniki celoveka, sozdavxevo kinjal.
- Interesno, — s somneniŸem protianul Ÿa.
- Cto ne tak? — Ona prekrasno cuvstvovala, kogda menia smuŸaŸut fakty.
- Na koŸ cert eto Ordenu? Da i kak oni voobŸe uznali? Ty vedy ne begala po uliqam i ne razmahivala takim oruŸiŸem napravo i nalevo. TroŸe zakonnikov, kotoryh ty vstretila v gorah, mertvyi. KalikveŸi, Ÿesli by oni znali tvoŸe imia ili scitali, cto straj vyujila, dostali by tebia iz-pod zemli i davno uje prikoncili. Dlia nih ty — vsevo lix bezymiannaŸa jenŸina, ktoruŸu v liqo videl tolyko pogibŸiŸ monah-privratnik. My vozvraŸaŸemsa k samym legkim iz moŸih voprosov: kak oni uznali tvoŸe imia, raz ty nikomu Ÿevo ne govorila? pocemu poniali, cto kinjal u tebia? otkuda dogadalis, v kakom otdeleniŸi “Fabyen KlemenŸ i synovŸa” ty Ÿevo zaberex i v kakoŸ deny, Ÿesli napali srazu je posle etovo?
- TvoŸi predpoloŸeniŸa? — Valyter byl tak liubezen, cto pozvolil mne vyiskazatsa.
- Kto napal — bez poniatŸa. O tom, kak naxli, — Kristina ostavila sledy. Zadela kolokolycik, kotoryŸ uslyxali ne te uxi. No ona utverŸdaŸet, cto ni s kem ne govorila ni o sobytiŸah v gorah, ni o temnom kinjale.
- Eto tak, — podtverdila devuxka. — No Ÿa zadavala voprosy o glazah serafima. Spraxivala u kollekcionerov kamneŸ i u hagŸitskih trgovqev.
- VozmoŸno, kto-to iskal to je samoŸe, cto i ty, i zaŸinteresovals celovekom, kotoryŸ proŸavlaŸet liobopytstvo v stoly specificeskoŸ oblasti.
- No bolyxe nikto ne pytals napasty na tebia posle tovo slucaŸa. — Valyter rabotal nad svoŸim nosom, provodia siŸaŸuŸimi palyqami i postepenno snimaŸa otek.
- KakoŸ smysl? Ÿa perestala byty interesna. U menia bolyxe ne bylo kinjala.
- No ty vsŸ ravno slixkom mnogo znala, — ulybnulsa Ÿa. — Licno Ÿa by zaverxil delo, ctoby celovek ne sozdaval problemy.
- A ty izmenilsa. — Kristina vnimatelyno posmotrela na menia, zatem neohotno kivnula. — Ÿa by postupila točno tak je. Raz uj ty menia razyiskal, nesmotria na to cto Ÿa skryvaŸusy, to i ubiŸqi mogli. Dva goda — bolyxoŸ srok.
- Valyter smotrel na menia neotryvno. Ÿa znal, cevo on boŸitsa, i proŸiznes to, cto uje davno sidelo u menia v golove:
- Ostavity tebia jivoŸ moŸno bylo lix po odnoŸ pricine — eto komu-to vyigodno. K primeru, ty mojex privesti k klinku. Ili je ŸeŸo kak-to pomoc. Vot, dopustim, tvoŸ drug. On vpolne mog naniaty lodeŸ, a zatem, kogda u nih nicevo ne vyixlo, vteretsa k tebe v doveriŸe i vseŸda nahoditsa poblizosti.
- ByvŸiŸ sluga markgrafa Valentina rassmeŸals i podnialsa so svoŸevo mesta:
- PojaluŸ, Ÿa poŸdu shoju k Filippu. Inace Ÿa vse-taki kovo-nibudy v samom dele ubŸu.
- On vyixel, a Ÿa, dojdavxisy, kogda Ÿevo xagi stihnut na lestniqe, vstal. Raspahnul dvery, proveriaŸa, deŸstvatelyno li my ostalis odni.

Kristina sidela s neproničavým liqom, no ŷa videl, kak v ŷeŷo temnyh glazah buxuŷet buria.

— Kak davno ty ŷevo znaŷex?

— S teh por, kak menia ŷedva ne ubili. Kogda ŷa prišla v sebia, on byl riadom.

ŷa neveselo hohotnul:

— Oceny udobno. I vpisyvaŷetsa v moŷu teoriŷu. Zabotlivo okazatsa podle posteli ranenoŷ v tot moment, kogda nujno, raz uj ne udalosy polucity klinok.

Ona ne jelala verity:

— Eto vsevo lix teoriŷa, Sineglazyŷ. U tebia net nikakih dokazatelystv, vprocem, kak i u menia.

— Ty ne slixkom dovercivaŷa natura, Krista. Otcevo je poverila prohodomqu?

Devuxka dopila vino, podumala:

— Krome tovo cto on neskolyko raz spasal moŷu jizny, Valyter ocenyl ubeditelen. ŷemu nujna pomoŷ straja. I ŷa verio v ŷevo istoriŷu. My stoŷim na grani katastrofy, Ludwig. Do propasti, v kotorŷ buxuŷet plamia, vsevo odin xag. No nikto iz hodeŷ daje ne podozrevaŷet ob etom.

V komnate bylo duxno, i ŷa rassregnul vorot rubahi.

— Katastrofy slučaŷutsa ŷejegodno. ŷesli ne epidemiŷa cumyl, tak ŷustirskiŷ pot. ŷesli ne ocerednaŷa ŷereticeskaŷa sekta, risuŷuŷaŷa na graviorah Papu s kozlinymi nogami, tak voŷna. Celovek, sozdaŷuŷiŷ kinjalyl, otravlaŷuŷiŷe duxi, bez somneniŷa, opasen. No ne slixkom li rano my kricim “apokalipsis!”?

— Etot nekto ruxit osnovyl, Ludwig. On certovski talantlivylŷ master, no ispolyzuŷet svoŷ talant vo zlo. To, cto on delaŷet, nepravilno. Valyter lovit kuzneqa uje ne pervylŷ god.

— Tvoŷ koldun lovit ne tolyko ŷevo, no i strajeŷ. On ubiŷqa. Takih, kak my s toboŷ.

— ŷa znaŷu.

— No ostaŷexsa s nim?

Kristina upriamo sjala gubyl.

— I dalyxe budu.

— Nesmotria na smerty teh, kto byl tebe dorog?

Ona s sojaleniŷem opustila golovu, no otvetila tvrdo:

— ŷesli kuzneq prodoljit, umret ŷexo bolyxe takih, kak my. Vse Bratstvo. A Valyter i ŷevo hodi seŷcas ŷedinstvennyŷe, kto moŷet naŷti i ustanovity temnovu mastera. Vse ocenyl seryezno, Ludwig. Valyter pokazyval mne staryŷe manuskripty vremen Konstantina. Togda suŷestvovalo lix dva takih klinka. Govoriat, ih dostavili s vostoka, s samoŷ graniqi objityh zemely. Znaŷex, pocemu imperator sozdal strajeŷ? Iz-za proklatyih kinjalov. On jelal jity vecno, a dlja etovo ŷemu trebovalisy duxi.

ŷa kivnul:

— Uje dumal ob etom. S pomoŷŷu cernyih klinkov on ubival hodeŷ, temnil ih duxi. A zatem zabiral svetlym, dobavlaŷa sebe jizny.

— ŷa ne znaŷu, kogda eto nacalosy. Pochti vse svidetelystva tovo vremeni unictŷeny. No sobytiŷa sviazyvaŷu s tem momentom, kogda iz zemely hagjitov na nax materik priŷehala semŷa svetlyh kuzneqov. Kak govoriat legendyl, oni — potomki odnovo iz ucenikov Christa. Oni stali kovaty kinjalyl s sapfirami, no net ni odnovo podtverŷdeniŷa, cto temnyŷe klinki — ih ruk delo. Qerkovy vzjala masterov pod

svoju zažitú i na protiaženíi mnogih pokolenií ih oberegala. Imperiia Konstantina rosla, kak i ýevo vlasty. A jizny dlilasy i dlilasy. No temnyiýe kinjalýi privlekali na materik temnyiýe duxi. Razumeýetsa, te zarojdasý i ranyxe. Grehi i prestupleniia nikto ne otménial. No, po utverjdeniám istorikov, ranyxe ih bylo gorazdo menyxe, cem posle tovo, kak imperator stal obmanyivaty smerty. Poetomu ýemu i potrebovalisy takiýe, kak myí, — ocixaty zemli ot ýevo oxibok.

Nicevo udivitelynovo ýa dlia sebía ne uznal:

— Konstantin davno prevratilsa v prah. Kinjalýi ýemu ne pomogli. Ne pomogut i tomu, kto delaýet ih seýcas. Cevo tyí boýixsa? Naxestviia zlyih suýnostey? Myí spravimsa. Volnyí temnyih dux zahlestyivali stranyí i ranyxe, no Bratstvo vseгда ih pobejvalo.

— Ýa ne etovo opasaýusy, Ludwig. Menia pugaýet necto inoye. Tyí znaýex, cto Konstantin otopravil vosemy ekspediciý na vostok, nadeýasy razdobyty ýexo podobnovo orujiia?

— Zapasliviý sukin syn, — nevolyno voshitilsa ýa. — U nevo vedy ne polucilosy?

— Nikto ne vernulsa s kraia objityih zemely. No Konstantin prodoljal iskаты i scital, cto ýesli sobraty desiaty temnyih klinkov, to oni stanut klicom... — Ona sdelala pauzu, vnimatelyno nablodaia za moým liqom. — Kliocom dlia tovo, ctobyí otkryty adskiye vrata.

Mne potrebovalosy neskolyko sekund, ctobyí perevarity ýexo slova i rassmeýatsa:

— Potriasáýex! Eto Valýter tebe skazal? I tyí ýemu verix?!

— Verio, Ludwig.

— Otkryty dorogu v ad. Tak ne byivaýet.

— A byivaýet, cto kinjal prevraáýet cistuýu duxu, na kotoroy net grehov, v temuýu suýnosty? — privela Kristina argument. — Skaji ýa tebe takoýe god nazad, tyí byí mne poveril? Ili vot tak je smeýalsá?

— Ne poveril byí, — prixlosy priznaty mne. — Znacit, desiaty cernyih kinjalov otkroyut vrata v ad? Skaji, pojaluysta, kak Valýter otyzivaýetsa ob umstvennyih sposobnostiah velikovo Konstantina? Na koý cert tomu iskаты stoly slojnyiý sposob samoubiýstva? Ýesli gde-nibudy v Fringbou poýavitsa predstavitelystvo ada, to ploho budet ne v odnom gorode, a vo mnogih stranah. Legionyí demonov, sukkubov, certey, adskoýe plamia, sera s nebes i prociye vexi. Ne scitaia gibeli tyisíac liodey. Eto nemnogo nerazumno. Daje dlia Konstantina. Ne nahodix?

— Obiazatelyno iskаты logiku, Ludwig?

— Ýesli hocex pomiaty motivyí drugovo celoveka? Da. Obiazatelyno. Osobenno kogda ne verix na slovo koldunu, ohotivxemusía za klinkami strajeý.

— Ad toje mojet daty silu i vlasty. I Konstantin scital, cto, raz etovo ne daýt ýemu nebesa, nesmotria na to cto on prinial novuýu religiýu, otkazavxisy ot ýazyiceskih bogov, sleduýet zakliocity inuýu sdelku. Sozdaty prohod dlia teh, komu popasty v nax mir ne tak-to prosto. On scital, cto priobretet gorazdo bolyxe, cem poteriaýet.

Ýa lix razvel rukami:

— I o takom otkroveniíi znaýet tolyko nax obxiý drug?

— Net. V Riapano eto toje izvestno. Poetomu dva klinka Konstantina unictoýenyí uje ocenyí davno.

Konecno. Tolyko odin. Vtoroy lejit v sumke naxeý obxeý ucitelyniqi.

No skazal ýa sovsem drugoýe:

— Polojim, vsě tak, kak ty1 govorix. Poradužemsa, cto u Konstantina nicevo ne vyixlo. No tepery v mire počavilsa jěxo odin bezumeq, ktoromu ne k cemu prilojity ruki, poetomu on sozdažet orujiže, boleže opasnože, cem hagjitskaža pescanaža kobra. No ne hranit jěvo. I ne sobiražet, a vyibrasyivažet v narod. Inace by1 my1 s tobož ne uvideli ni odnovo takovo klinka. Sledovatelyno, on žavno ne jelažet otkryvaty nikakih mificeskich vrat. Tak?

— Net. Ne tak. My1 podozrevažem, cto tot, cto byl u menia, okazals vsevo lix probnym ekzempliarom. Jemu nado bylo uznaty, rabotažet li kinjal.

— I poetomu orujiže kakim-to obrazom počavilosy u predstavitelia Ordena? — Ža byl polon skeptiqizma.

— Pocemu by1 i net? Oni speqialisty1 v takih voprosah. Raz proveriažut naxi klinki, vidiat istoriju sobrannyh dux, to, vozmojno, on nadežals, cto dadut oqenku i jěvo rabote.

— Jesty dva “no”. Ža ne lioblio Orden, no delo oni znažut. Počavisy sredi nih podobnyž celovek, oni žavno by1 ne okazyivali jemu uslugi, a potažili k sebe v podvaly. Ili je srazu prikoncili.

— A mojet, kuzneq zakliocil sdelku tolyko s odnim iz nih. S samym necistoplotnym, — vesko vozrazila ona. — A tvože vtorože “no”?

— jěxo odin temnyž kinjal putexestvoval po miru bez svoževo sozdatelia. Klinok naxel odin inkvizitor v sumke gonqa, oderjimovo besom. Goneq umer, tak nicevo i ne uspev rasskazaty. A klinok kliriki unictojili.

— Ty1 uveren v etož informažii?

— Ža vmeste s Gertrudož videl oblomki orujiža u kardinala di Travinno. V tvože teoriji, cto kuzneq rexil proverty, rabotažet li jěvo tvoreniže, togda kak ostalynyže klinki on derjit pri sebe, jesty nekotoraža nesoglasovannosty. Proverka kinjala — zvucit kražne natianuto. On mog eto sdelaty i sam, raz umežet sozdavaty takiže veži. Ža dumažu, žedinstvennaža pricina, pocemu kuzneq mog otdaty temnyž klinok komu-to iz Ordena, — eto plata. Plata za pomož i sotrudnicestvo.

No Kristina scitala inace:

— Otnody. Teoriža lix ukrepilasy s tvožim rasskazom. Podumaž sam. Pervože orujiže ne došlo do adresata. Jěvo perehvatili i unictojili kliriki. Poetomu počavilsa tot, vtorož, v itoge popavxiž mne v ruki.

Versiža zvucala cuty boleže skladno, cem predydužaža. No ne namnovy. Ža pomnil, kak v Riapano govorili o tom, cto oteq Mart naxel klinok tri goda nazad. A Kristina zapolucila svož na semy let ranyxe, sledovatelyno, jěžo klinok nikak ne mog byty vtorym.

— Valyter tak uveren v podobnom razvitiži sobytiž? — Po možemu tonu bylo poniatno, naskolyko silyno ža “qenio” mneniže kolduna.

Ona podniala vverh ladoni:

— Sluxaž. On neobyicnyž celovek. I jestokiž. V drugože vremia ža by1 ubila jěvo ne zadumyivažasy. Za vsě zlo, cto on pricinil Bratstvu. Da net! K certu Bratstvu! Za vsě to, cto on sdelal tebe. No, kak ža govorila, situažia oceny silyno izmenilasy. Ža mnogože uznala za paru poslednih let, i može otnoxeniže k jizni perevernulosy. On — menyxeže zlo i mojet spasti vseh nas.

— Zlo ne mojet byty malenykim ili bolyxim. Zlo ostažetsa zlom. Ža podhoju k slucivxemusia bez emožii. Vo vsiakom slučaže, sežcas. On ne smog otsledity zakon-

nikov, no naxel tebia. Ugadaŭ, kuda spexil goneq, ubityiŭ inkvizitorom? V zamok Latka, vladelyqem kotorovo byl markgraf Valentin, a ŭemu slujil tvoŭ razliobeznyiŭ koldun. Vse ukazyivaŭet na to, cto on iskal temnyiŭ kinjal.

— Ŭa toje ŭevo iŭu, kak i drugiŭe lodi Valytera. Myi nadeŭemsa, cto artefakt privedet nas k kuznequ. — Ona podalasy vpered, nakryla moŭu ruku svoŭeŭ, vkradcivo skazav: — Sluxaŭ. Skoreŭe vsevo, tyi prav. Za tem napadeniŭem deŭstvitel'no mog stoŭaty on. Slixkom mnogo sovpadeniŭ. No eto nicevo ne meniaŭet, Ludwig. Ŭa nujna ŭemu, a koldun nujen mne. U nas odna qely. I drug bez druga myi ne oboŭdemsa. Ŭa mnogim pojertvovala radi tovo, ctobyi popytatsa naŭti temnovu mastera. Slixkom mnogim. I otstupaty seŭcas... Povery, ŭa prosto ne mogu tak postupity.

— On opasen, Kristina.

— Ŭa eto znaŭu lucxe, cem tyi. U nevo tyiŭsiaca i odin nedostatok, no daje takoŭ celovek, kak on, mojet spasti nax mir.

Eto bylo tak smexno slyŭxaty. Valyter — spasitely celovecestva. Po mne, tak eto mir sleduŭet izbavlaty ot nevo.

— Tyi iscezla i ne podavala o sebe vesteŭ pocti god. — Ŭa smenil temu. — Myi volnovalisy za tebia.

Ona otvela glaza, skazav tihim golosom:

— Prosti. U menia ne bylo vyibora. Proxloŭ vesnoŭ myi s Valyterom vlipli v nepriŭatnosti, kogda sbili so sleda kuzneqa klirikov. Uverena, v otliciŭe ot nas oni ne hotiat ŭevo ubivaty. Poŭmav kuzneqa, Riapano polucit v svoŭi ruki ogromnuŭu vlasty. Poetomu tyi ponimaŭex, kak vajno nam naŭti ŭevo pervymi?

— Znacit, vyi hotite ubity zagadocnovu mastera?

Ona goriaco kivnula:

— Samym byistrym sposobom iz vseh vozmojnyh. Ctobyi nikto ne uznaŭ ŭevo sekretov. Oni doljni umerety vmeste s nim.

— A sviaŭenniki? Vdrug vyi oxibaŭetesy, i u nih takaŭa je qely, kak i u vas, — ubity ŭevo.

— Ne oxibaŭemsa, — bezapelliaqionno zaŭavila ona. — Kak tolyko oni poniali, cto myi toje iŭem ŭevo, poslali za nami svoŭih ubiŭq. Povery, Ludwig, eto bylo straxno. Piatero iz naxevo otriada pogibli. Myi nasilu uxli i vot uje kotoryiŭ mesiaq skryivaŭemsa. I ŭa ne mogu vernutsa v Ardenau. Daje pisymo napisaty komu-libo iz strajeŭ ne mogu. Ono podstavit pod udar liobovo.

— Organist v qerkvi, — ulybnulsa ŭa. — Tyi ne slixkom-to horoxo skryivaŭexsa.

— Lucxe priatatsa ot sobaki v ŭeŭo je budke. Tam ona budet iskaty v poslednioŭu oceredy. Nikto ne smotrit na muzykantov.

— Ubegaty vecno ne polucitsa.

— Ŭa i ne stanu. Nujno lix unictojity zlo. Vse ostalynoŭe nevajno.

Ŭa videl, cto ona oderjima ideŭeŭ naŭti celoveka, kuŭuŭevo temnyiŭe kinjalyi, točno tak je, kak Miriam vot uje vek ne daŭut pokoŭa poŭiski kuzneqa, sozdaŭuŭevo klinki dlia Bratstva. Ŭa ponimal, cto ne otgovorio ŭeŭe, cto spority bessmyslenno i to, cto, priŭehav sioda cerez neskolyko stran, ŭa uznaŭ, cto ona jiva i o proŭizoxedxem s neŭ i Gansom, eto i ŭesty vsŭ, cevo ŭa dostig.

— Viju, cto jelaniŭe spasti mir veliko.

— Mir? — Ona izognula brovy. — Plevaty ŭa hotela na nevo. Ŭa spasaŭu ne mir, a Bratstvo. Zaŭiŭaŭu ŭevo v meru otpuŭennyh sil i umeniŭa.

— Tolyko v Bratstve ob etom ne podozrevaŭut.
 — I horoxo. Menyxe problem i mne, i im.
 — Myi suŭestvuŭem pocti poltory tyŭsŭaci let. U nas slucalisy raznyŭŭe nepriŭatnosti, no Bratstvo vseŭda vyŭijvalo i ostavalosy na nogah. Ostanetsa i vpredy. Tebe nezacem skladyŭvaty golovu lix radi nepodtverjdennyh slov kolduna. Poŭŭehali v Ardenau. Priamo seŭčas. Bratstvo dogovoritsa nascet tebia s Riapano. Gertruda po-mojet. A di Travinno tolyko poraduŭetsa informaŭiŭi, kotoraŭa tebe izvestna. Myi zaŭitim tebia.

Kristina grustno rassmeŭalasy:

— Mne otradno znaty, cto tyi do sih por pytaŭexsa spasti moŭu golovu, Ludwig. Ŭa byi oceny hotela, ctobyi vsŭ bylo kak dvenadŭaty let nazad, kogda myi plecom k plecu otrajali natisk temnyh dux. No mne uje kajetsa, cto naxa ŭunosty ne boleŭŭe cem myth, kotoryŭŭ ŭa sama sebe pridumala. A seŭčas vokrug menia realynosty, i ona ocenya straxna. Tyi prosto poka ne mojex oŭenity tovo uŭasa, kotoryŭŭ ispytyŭvaŭu ŭa, poniaty vseŭ seryeznosti problemyi. I soverxaŭex tu je samuŭu oxibku, kak togda s tem kartografom.

V golove u menia trevojno zviaknulo.

— Tyi konečno je vsŭ znaŭex.

— Znaŭu. Vedy ispravliaty tvoŭi oxibki prixlosy mne.

Ŭa priŭurilsa:

— Znacit, vot kto ubil ŭevo.

Ona daje ne pytalsy otrŭaty:

— A tyi ostavił mne vyibor, kogda proŭavił jalosty? Tebe nado bylo privezti ŭevo v Bratstvo, a ne otpuskaty na vse cetyre storony. Togda byi Miriam ne prosila menia spasaty situaŭiŭu!

Tepery ponimaŭu, pocemu Gertruda nicevo mne ne rasskazala. Ŭa pokacal golovoŭ:

— Tyi govorila, cto ŭa izmenilsa. Tyi izmenilasy ne menyxe menia. I ŭa sojaleŭu ob etom. Prejnŭaŭa Kristina nikogda byi ne stala ubiŭŭeŭ na pobeguxkah u magistrov.

Ŭee liqo iskazilosy ot obidyi, i ona proxipela:

— Tyi deŭstvitelno tak i ne ponial, cto togda proŭizoxlo?! Iz-za cevo oni stoŭali na uxah?

— Ponial. Ispugalisy novovo messiŭi i tovo, cto on moŭet naucity drugih hođeŭ snimaty grehi s hodskih dux. V perspektive Bratstvo stalo byi nikomu ne nujno.

Ona dvajdy bezzvucno hlopnula v ladoxi:

— Potriasauŭe! Tyi uvidel myiŭ, no ne zametil koxku. Nikto iz teh, kto byl v kurse situaŭiŭi, ne boŭalsa dalekovo buduŭevo. Myi opasalisy nastoŭaŭevo. A ono takovo: kartograf po kakoŭ-to nasmexke sudybyi mog ocŭaty duxi strajeŭ. No on zabiral ne tolyko naxi grehi, no i nax dar. Myi stanovilisy obyčnyimi liodymi, takimi, kak tyŭsŭaci drugih obyŭateleŭ, Ludwig. Lixivxisy dara, myi ne mogli delaty svoŭu rabotu. A tepery tolyko predstavy, cto byi bylo, ŭesli byi ŭevo, k primeru, zahvatil Orden? I ispolzoval protiv nas. A ŭesli byi kartograf naucil kovo-to i poŭavilosy neskolyko takih hođeŭ? Desiatok? Sotnia? Armiŭa! Myi byili byi unictojenyi, slovno gorod, v kotoryŭŭ popal celovek, zarajennyŭŭ ŭustirskim potom.

— I mnogih li strajeŭ Hartvig lixil ih raboty?

— Slava bogu — ni odno.

— Togda prosti, no tvoŭi slova ne boleŭŭe cem nelepaŭa fantaziŭa.

— Odná takáňa fantaziňa slujila poslednemu potomku imperatora Konstantina. I kogda Bratstvo ne vernulo ťemu kinjal, na kotoryň pretendoval koroly Progansu, v delo vstupil takóň je, kak tvoň Hartvig. Četvero magistrův i opomnitsa ne uspeli, kak lixilisy svoťevo dara. Togda ťevo ubili vmeste s korolem, i zavertelasy vsia eta kaxa. Tepery, pomnia o proxlom, Bratstvo ne stalo jdaty nacala epidemiňi, a unictojilo bolynovo do ťevo poťavleniňa v gorode. — Ona s vyizovom posmotrela na menia. — Scitaťex, cto v Ardenau oxiblisy?

Ťa vzdohnul, vstal iz-za stola, tak i ne pritronuvxisy k bokalu vina:

— Ne imeťet smysla teriaty vremena na spory. Magistrŭv uvideli opasnosty. Re-alynuňu ili mnimuňu, ne mne sudity. No celovek, kotoryň mog sdelaty mir cuty lucxe, mertv. I mne jaly tovo, cto tepery nikogda ne slucitsa.

— Boťusy, ťa ne smogu tebia poniaty, Ludwig. Myi stali slixkom raznymi, — s grustňu skazala ona. — Kogda tyi uťezjaťex iz goroda?

— ťexó ne rexil, — cestno otvetil ťa.

— Ostanysa. Mne nujna tvoňa pomoť, i tyi ťedinstvennyň, komu ťa mogu doveriaty zdesy. Obeťaň, cto primex vzvexennoťe rexeniňe.

Ťa posmotrel v ťeňo glaza i vopreki svoťemu jelaniňu otkazaty kivnul...

Propovednik sidel na pervom etaje, v apteke. On diplomaticno ne stal sluxaty nax razgovor s Kristinoň i seťcas zanimalsa tem, cto s nenavistňu posylal proklatiňe za proklatiňem na golovu Valytera, kotoryň, ne zamecaňa svetloň duxi, negromko besedoval s sedoborodym aptekarem.

— Van Normaťenn. — Koldun vstal, zakryivaňa mne vyihod. — Myi ploho nacali. Byty mojet, seťcas samoťe vremena vsě ispravity?

— Ugolyev tebe nado v glaza napihaty, dťavolyskoňe otrodye! — besnovalsa Propovednik.

— Ne dumaňu, — holodno proťiznes ťa.

— Nu hotia byi na vremena. Ctobyi ne rasstraťivaty cudesnuňu Kristinu.

Ťa xagnul k nemu navstrecu i skazal tak tiho, ctobyi slyťal tolyko on:

— Ťa ne verio ni odnomu tvoťemu slovu. I tyi jiv tolyko potomu, cto ona menia ustanovila. Poetomu s dorogi. Poka ťa ne ubil tebia za to, cto tyi delal so strajami.

On usmehnulsa, sdelal xag v storonu i, kogda ťa uje vyihodil, kriknul mne v spinu:

— Podumaň o tom, cto ťa skazal! Adskiňe vrata! V odnom iz naxih gorodov. I kogda oni otkroťutsa, poblizosti ne okajetsa angelov, kotoryňe steregut pokoň celovecestva na vostoce. Myi budem predostavleny sami sebe!

Ťa pisal byistro, to i delo okunaňa pero v cernilyniqu, i Propovednik, uznaxiň osnovnoňe soderjaniňe naxevo s Kristinoň razgovora, poťinteresovalsa:

— Dlia cevo vsě eto?

— Konkretiziruň, — poprosil ťa ťevo.

— Pisymo. Zacem ono?

— Potomu cto sozdalasy opasnaňa situaqiňa. I ťesli so mnoň cto-to slucitsa, hoty kto-to doljen byty v kurse tovo, cto zdesy proishodit.

— Gertruda ne budet scastliva.

Ťa podnial na nevo vzgľad:

— Nadeťusy, ona nicevo ne uznaťet. Ne jelaňu vputyivaty ťeňo v eto.

— Togda komu je tyi pixex?

— Miriam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriyatnostiam, yesli kliriki rextat sprosity o Kristine i zheyo delah.

On pomolcal, sluxaya, kak skripit pero:

— Etot Valyter, on kak bexenaia sobaka. Zhevo nado ubity.

— Priyatno znaty, cto myi shodimsa vo mneniiah i ne dumaem o biblejskikh zapovediah. — Ia dal cernilam vysohnuty. — No beda v tom, cto u nevo zesty informaiia. O tom je temnom kuzneqe.

— Tyi ne dumal, cto on vret?

— Nascet adskih vrat? Vpolne vozmojno. No odno ne otmeniaet drugovo. Pohoje, on deystvitelno izet temnovu mastera. I yesli ne dlia ubiystva, to dlia svoih qelej. Ili cyih-to zexa. Kristina uverena, cto oni pocti naxli kuzneqa. Razumno bylo byi nahoditsa riadom s nimi.

— Tvoia byivaia naparniqa — sumasxedxaia.

— Ona byi ne vviazalasy v etu istoriiu, yesli byi ne verila v to, cto govorit.

Ia slozil bumagu, ubral zheyo v konvert.

— Kak Kristina lixilasy palyqev?

— Kogda nacala rabotaty odna, — neohotno otvetil ia.

— To zesty bez tebia?

— Da.

On ponial, cto ia ne jelaia prodoljaty etu temu:

— Ia shodil glianul na mesto, gde iakobyi byl angel. Tolpixa, kak pered rajskimi vratami. Soldaty, zevaki, mohaizhesia, sviaenniki. Vsia eta liodskaa massa kricit, gudit, oret, poiet i iedva li ne laiet. I vse radi odnovo otpecatka bosoj nogi, ostavxegosa na bruscatke.

— I cem je on neobyien?

— Tem, cto vplavlen v cernyia kameny, a sam oslepitelno-bel. I govoriat, cto blagouhaet jasinom.

— Jasin v konqe zimyi — eto pohoje na cudo. — Ia zapecatal konvert alyim surgucom.

— I za pravo prikosnuta gubami k etomu cudu derutsa. A nekotoryie prodaity svoie mesto v oceredi za desiaty dukatov.

— Bylo byi stranno, yesli byi zabyli o najive, — melanholicno proiznes ia.

Myi, liodi, vseгда naidem cto prodaty i cto kupity. Zedu, zemli, titulyi, zvaniia, sviatiie moxi ili mesto poblje k rajskim vratam.

— Segodnia ia vozblagodaril Gospoda, cto umer. Pravo, budy ia jiv, certa s dva smog byi dobratsa do relikvii i uvidety sviatuiu Djuliu.

Ia ubral pisymo za golenixe sapoga:

— A eto zexo kto?

— Slepaa devocka, s kotoio govoril angel.

— Cto, uje byla kanonizaiia? — s ironiie proiznes ia, i tak znaia otvet.

K liku sviatylh pricisliali ne ranyxe cemerez piaty let posle smerti pretendenta, i ctobyi dostic stoly vysokovo zvaniia — slov o tom, cto govoril s angelom, nedostatocno.

— Konecno net. Prosto tak zheyo nazyivaet narod.

— Narod... — Ia vyixel na uliqu, takuiu je xumnuu, kak i ranyxe. — V takih voprosah vajno to, cto govorit ne narod, a kniazia qerkvi.

Tut on konečno je ne sporil. Vidno, kak i ŷa, vspomnil predyduŷevo kniazia Lezerberga, prosivxevo, ctoby i Riapano priznali ŷevo matuxku sviatoŷ. Takaŷa blaj stoŷila ŷemu poci semysot tysiac dukatov, a razrazivŷisja skandal privel k smerti desiatka podkuplennyh kardinalov, reformaŷiŷi Qerkvi i poŷavleniŷu protestnyh dvijeniŷ v Vitilyska, trebovavxih lixity Riapano privileŷiŷ, a vseh Pap priznaty “ne namestnikami Boga na zemle, a vsevo lix prodajnymi sukinymi synami i posledovateliami dŷavolyskih nauk, a takje jadnymi kolcenogimi jabami”.

S teh por Sviatoŷ grad trijdy dumaŷet, prejde cem kovo-libo pricislity hotia by k blajennym, ne govoria uje o sviatyh. Oni trebuŷut dokazatelystv kak minimum dvuh soverxennyh pri jizni cudes, pravednovo suŷestvovaniŷa i xesti monografiŷ s razmyxleniŷami o religiŷi (ŷesli, konečno, pretendent umel citaty i pisaty).

Kontora “Fabyen Klemen z i synovŷa” raspolagalasy nedaleko ot qerkvi, gde ŷa naxel Kristinu. Malenykiŷ neprimetnyiŷ klerk prinjal moŷe pisymo, podslepovato ŷuriasy.

— Obycnaŷa otpravka?

— Otsrocennaŷa, — skazal ŷa. — Otolite ŷevo adresatu, ŷesli ŷa ne zaberu poslaniŷe v teceniŷe sleduŷuxih desati dneŷ.

— Eto budet cuty doroe. — On sdelal otmetku v tolstoŷ knige. — Cto-nibudy ŷexex?

— Net, blagodario.

Na uliqe menia jdal Valyter.

— Dvadqaty piaty klinkov strajeŷ trebuŷetsa dlja odnovo temnovo kinjala. — On skazal eto byistro, prejde cem ŷa rexil, cto s nim sdelaty. — Dlja desati trebuŷetsa dvesti piatydesiat.

— ŷa umeŷu scitaty. ŷemu ne hvatit i vseŷ jizni, ctoby sobraty ih.

Koldun, točno ptiqa, sklonil golovu:

— Jizny — veŷ otnositelnaŷa, Ludwig. K primeru, ŷesty te, kto jivet sebe posle smerti i v us ne duŷet. A ŷesty takiŷe, kak ty. Kto mojet uvelicivaty svoŷu jizny hoty do beskonečnosti. Ponimaŷex, na cto ŷa namekaŷu?

— Cto temnyiŷ kuzneq — straj.

— ŷesty u menia takaŷa teoriŷa.

— No nikakih dokazatelystv.

— Nikakih, — priznal on. — Tot, kto sozdaŷet temnoŷe oruŷiŷe, obladaŷet ogromnym terpeniŷem i beskonečnym vremenem.

— Skaji mne, koldun. Skolyko kinjalov u nevo seŷcas?

— Sprosi cto plegce. Semy. Byty mojet, vosemy. I ŷexx odin delaŷetsa. A znacit, vremeni u nas ne tak uj mnogo.

— A otkuda tebe izvestno ob etom?

— ŷa umeŷu sluxaty. ŷa znaŷu liodeŷ. I neliodeŷ. ŷa ponimaŷu ŷevo lucxe, cem qerkovniki, no, k sojaleniŷu, nedostatocno, ctoby skazaty, kto on takoŷ. Eto celovek rabotaŷet uje davno, iz pokoleniŷa v pokoleniŷe sobiraŷa klinki strajeŷ i ostavaŷasy nezametnym v naxem mire.

— On mojet byty i ne odin. Naprimer, qelyiŷ klan. Togda ne stoŷit obraŷaty vnimaniŷa na skazku o bessmertii.

— Da nevajno, skolyko ih — odin, dvoje ili sotnia. Kogda ževo delo budet zakon-ceno, stanet slixkom pozdno. Byity mojet, tyi prožavix blagorazumiye i myi pogov-orim? Priamo sečas?

— Govori, — skazal ya, prislonivxisy k stene doma.

— Horoxo, — legko soglasilsa on, byistro ogliadevxisy i udostoverivxisy, cto nikto ne obražayet na nas vnimaniya. — Ya uznal obo vsem etom davno, kogda žexo byl molodym. Malenyki sluh, broxennaša fraza na odnom iz balov vedym. Ya zažinteresovalsja, stal raskrucivaty nitocku. Nablodal, rasspraxival. Daje v močem soobščestve informacijy bylo malo, ya dovolystvovalsja lix sluhami i mifami, bolyx-instvo iz kotoryh okazalisj vyidumkoj. No ya ne sdavalsja, nahodil kollekcionerov staryh knig, posežal castnyje biblioteki i daje žezdil v Temnolesye.

— Ne lež vodu, koldun. Cuty bolyxe konkretiki.

— Nakonec ya uznal, cto žemu trebujsja kinjaljy strajej. Ne žunqov, a teh, kto uje ne pervyj god sobiraet duxi. I stal nablodaty za vami. Pjaty let mne potreboval-osy, ctobyi poniaty — vaxi umiraet regularno, no v osnovnom molodniak. Te, kto stanovjatsja masterami, pogibaet dovoljno redko, a bessledno iscezaet žexo reje. I pocti vse ih kinjaljy popadaet v Orden i unictojajsja.

— Poka ya ne uznal nicevo novovo.

On hotel otvetity, no uvidel mahara, nesuxevo vedro kraski, i ne otkryval rta, poka celovek ne skrylsja za povorotom.

— Napriagi mozg, straj. Ya govorio o tom, cto žedinственnyj sposob sobraty kin-jaljy, ne vyrezaša vaxu bratiju napravo i nalevo, eto zabiraty te klinki, cto Bratstvo otdaet zakonnikam na unictojeniye.

— Nevozmožno, — vozrazil ya. — Naxe orujiye unictojajetsja pri svideteljah.

On rassmejšalsja, zapanibratski hlopnuv menja po plecu:

— Let semj nazad ya byl takim je naživnym, kak tyi, van Normažen. No zatem nacal dumaty. Kto vse eti svideteli? Straji na unictojeniji byvaet krajne redko — vas malo i del polno. Orden lomaet kinjal, kogda riadom predstaviteli vlasti. A tepery podumaš, mnogo li tolstyj burgomistr, zanoscivyj graf ili že dva umežuxij citaty prihodskoj svjažennik ponimaet v kinjalah strajej?

S etimi slovami on dostal iz sumki klinok s sapfirom na rukožati i protianul mne.

— Kopiša, — posle beglovo osmotra skazal ya.

— Verno. No eto opredelit lix opytnyj glaz. Vseh ostalynyh smutit zvezdcatyj sapfir, kotoryj, priznaemsja cestno, ne takaša uj i redkosty.

Ya poter žetinistyj podborodok:

— Tyi hocex ubedit menja, cto Orden pomogaet temnomu koldunu?

— Orden ili kto-to iz sostojaxih v nem. Naprimer, lucij drug markgrafa Valentina gospodin Aleksandr, horoxo tebe znakomyj po sobytijam v Vione. Ješli zakonniki ne mogut vospolyzovatsja vaximi kinjalami sami, eto ne oznacaet, cto oni ne naždut kuda ih pristrojity.

— I myi vnovy utykaemsja v stenu, koldun. Mož vopros: “Kakaša v etom vyi-goda?” — nikuda ne delsa. Ya ne jalužu zakonnikov, no vse je ne poverio v ih jelaniye raspahnuty vrata ada i ustrojity konec dlja vsevo sveta. S kakož stati vyirvavšiesja iz pekla certi ne nacnut im vredit?

Valyter po-prižatelyski pozdorovalsja s dvumja prohodivximi mimo nas strajnikami i lix posle otvetil:

— Glaju, tyj uje verix, cto vrata, kotoryiže mogut otkryity kinjalyj, ne prosto glupaža skazka.

— Ne verio, — otrezal ža. — No eto vesomyj kontrargument v tvožej nelepoy istoriji.

On ulybnulsa, no glaza ževo stali zlyimi i razdrajennymi:

— Sporio na dukat, cto zakonniki ne znažut o tom, cto klinki mogut otkryity vrata. Tot, kto splavljaet kinjalyj kuznequ, delaet malyže pakosti, daje ne podozrevaža o bolyxož. K primeru, on ne protiv, ctobyj u Bratstva bylo mnogo raboty. Kak togda, v Xossiži. I nadežetsa, cto neskolyko temnyh kinjalov diskreditirujut strajež, kotoryže prosto ne spraviatsa s valom temnyh dux. Razve eto ne vyigodno Ordenu? Panikužže naseleniže, nedovolyniže kniazža, novyiže volynosti, usileniže, vlasty? Eto odna iz versiž. Drugaža — on banalyno zarabatyivaet na etom. Liodiam, znažex li, nujno zoloto. A nekotorym liodiam ževo trebužetsa kak mojno bolyxe. I nakonec, tretja — Kristina scitaet, cto kuzneq otdal kinjal, ctobyj proverity ževo rabotu. Ža ne soglasen s etim. Tot, kto sozdaet takože, znažet, cto vyihodit iz-pod ževo molota. Po mne, eto byla plata za klinki strajež, kotoryže žemu nujnyj.

— Ža znažu o dvuh temnyh kinjalah. Odin zabrala u zakonnikov Kristina, drugož — qerkovy u kuryera, napravlivxegosia v Latku.

On vygliadel udivlennym:

— Seryezno? V pervyj raz slyxu. U tebia točniže svedeniža?

— Da.

— Kogda eto slucilosy?

— Ne mogu skazaty.

— Vozmožno, žežo pri jizni gospodina Aleksandra, hobivxevo gostity u markgrafa, — probormotal tot. — Gde kinjal tepery?

— Unictožen klirikami.

— Tepery mne poniatno, kak oni vyixli na kuzneqa. — On otvernulsa, sobiražasy uhodity. I brosil cerez pleco: — Kristina prosila peredaty, ctobyj tyj prixel cerez paru casov v apteku.

— Ež, koldun, — ostanovil ža ževo. — Ni odin celovek ne menažetsa nastolyko byistro. S cevo eto tyj stal takim hobežnym?

— Lobežnym? — On skivil ugol rta. — Tyj menia s kem-to sputal, straj. Ža govorio s tobož lix potomu, cto mne mojet ponadobitsa tvoža pomož. Inace nikakih razgovorov byj ne polucilosy.

— Otvety mne vsevo lix na dva voprosa, a zatem mojex katitsa k certu.

— Vecerom.

— Net. Sežcas.

V ževo glazah bylo qelože more gneva, ža videl, kak on sjal kulaki, no tut je rasslabilsa i nežiskrenne ulybnulsa:

— Ladno. Prože vse zakoncity sežcas. Valiaž.

— Markgraf Valentin sobiral kinjalyj. Dlia kovo?

— Aleksandr i ževo nežizvestnyže mne družja vnuxili markgrafu, cto tot obretet bessmertije. Na samom dele zakonniki prosto ispolzovali ževo vozmožnosti dlia sbora oružiža Bratstva. Vtorož vopros?

— Kinjal, kotoryj tyj žedva ne ukral v Livette. Dlia cevo nujen on?

— A... — protianul koldun, i bylo vidno, cto žemu neprižatno vspominaty o tož neudace. — Dlia obmena. Odin kollekcioner jelal sebe takužu igruxku v obmen na bezdeluxku.

— Kakužu bezdeluxku?

Kak nazlo, navstrecu xel žežo odin patruly straji, i Valyter vospolyzovalsa etim, otodvinuv menia plecom:

— Prihodi k Kristine. Uznažex.

— To žesty ty polucil žeže? Naxel drugož klinok?

— Mne pora, van Normaženn.

Ža dal žemu prožti, potomu cto i tak uje znal, cež kinjal on ispolyzoval i na cto ževo hotel pomeniaty.

— Porajažusy tvožemu terpenižu. Drugož, ne znaža tebia, nazval byi eto slabo-harakternostžu. Nu posle tovo, cto sdelał etot hmyry. — Propovednik posmotrel na menia po-starikovski hitro.

— No tyi menia znažex i... — Ža predostavil žemu zakoncity frazu.

— Tyi obuzdal emoqiži i rexil ne pugaty kryisu, poka ona ne privedet tebia k zernohraniližu.

— Skoreže uj zmežu, poka ta ne pokajet, gde žežo kladka.

Propovednik pogrozil mne palyqem:

— Zmeža mojet i ukusity. A žežo žad opasen. Pomnio, v možež derevne odin pastuh...

— Menia bolyxe interesužet ta vajnaža novosty, kotoraža vsevo minutu nazad zanimala vsě tvože voobrajeniže.

— Tebia ona udivit. Znažex, kak zovut kardinala, kotoryž pribyivažet v Kruso, ctobyi provesti torjestvennože bogosluženiže? Tvož staryž drug Urban.

Ža daje ostanovilsa:

— Neprižatnože izvestiže, žešli cestno. Kardinal Urban v gorode, a riadom Valyter. Kak byi ne slucilosy vtorovo Viona.

— Tot celovek iz Ordena, Aleksandr, mertv.

— I vsě ravno mne eto ne nraivitsa.

Ža vyixel na bolyxužu kruglužu pložady, na kotorož letom vo vremia prazdnestva ustraživali znamenityže piatiminutnyže skacki. Sežcas zdesy goreli kostryi i byli razbityi palatki. Palomniki, te scastlivciki, kovo pustili v gorod, jili priamo na uliqe, ojidaža svožež oceredi prikosnutsa gubami k sviatomu sledu.

Vozle odnož iz viazanok hvorosta, vyitianuv nogi, sidelo Pugalo.

— Vot eto vstreca, — probubnil Propovednik. — Ne hocex procitaty žemu notaqižu za to, cto ono razodrало dnevnik burgomistra? Inace v sledužuxiž raz ono ukradet u tebia ispodneže. I spalit na ogne.

— A žešli ne procitaty žemu notaqižu, že sekonomlio qelužu minutu vremeni. Potomu cto itogovyž rezultat budet odin i tot je — ono vsě ravno propustit moži slova mimo uxež. K tomu je mne sledužet zaglianuty v apteku.

— Tyi vsě ravno nicevo ot nih ne dobyexsa.

— No hotia byi uznažu, kakim obrazom oni hotiat požmaty kuzneqa.

— Takaža je bespoleznaža trata vremeni, kak ubejdaty Pugalo ostavatsa pažinykož.

Ni tot, ni drugož ne zahoteli byity možimi soprovojdajužimi, tak cto že ostavil ih na pložadi sluxaty hodskužu boltovnio.

Apteka okazalasy zakryta, stavni opuženyi, no v okne vtorovo etaja gorel svet. Źa postucal, i mne otkryl sedoborodyi aptekary.

— A, gospodin straj. Myi uje dumali, vyi ne pridete. — On blagosklonno kivnul, vpuskaŹa menia.

Starik vyigladel nervnym i napriajennym. Za vseŹ etoŹ liobeznostŹu skryivalsa kakoŹ-to suŹetlivyi strah. Eto nicuty ne vnuxilo mne doveriŹa.

— Ludwig! Horoxo, cto tyi vernulsa! — Kristina stoŹala na lestnice i ulyibalasy, ne skryivaŹa, cto rada menia videty. — Idem, Źa tebia poznamkmo s ostalynymi.

V komnatah, kotoryiŹe ona snimala, goreli sveci. Dva stola okazalisy sdvinutyi, i za nimi razmestilisy lodi. Kogda Źa voxel, na mne sosredotocilosy vnimaniŹe vseh prisutstvuŹuxih.

— Pozvolte poznamkity vas s gospodinom van NormaŹennom, družŹa, — obratilasŹ Kristina k cetveryim neznamkam. — On — straj, kak i Źa. Odin iz lucxih v moŹem pokolenii. A eto lodi, kotoryiŹe, kak i myi s Valyterom, jelaŹut raz i navsegda pokoncily s temnym kuzneqom.

QelaŹa kompaniŹa sumasxedxih mecateleŹ, jelaŹuxih spasti mir.

— Metr Filipp, — predstavila ona aptekaria. — On zanimaiŹetsa alhimiŹeŹ i byl nastolyko liobezn, cto okazal nam gostepriimstvo.

Starik suŹetlivo poklonilsa i, plohnuvxisy na stul, stal pomexivaty lojeckoŹ v stakane s kakim-to varevom, to i delo gromko zviakaŹa o tonkuŹu stekliannuŹu stenku.

— Adily aly Djuma — predstavately Lavenduzzskovo soŹuza v svoiŹh zemliah.

Tiorban na britoiŹ golove delal toŹevo hagjita pohojim na strannyiŹ lesnoiŹ grib. Glaza byli podvedenyi surymoiŹ.

— On okazal nam neoqenimuŹu uslugu.

— Vyi priukraxivaŹete moi dostijeniŹa, baŹan[40] Kristina. — On ulyibnuls, i Źa uvidel, cto dvuh qentralnyih verhnih zubov u nevo net. — Źa vsevo lix skromnyiŹ sluga pustynnyih mudreqov, i ih prikazyi priveli menia sioda.

— Cezare Motto. Kondotyer.

VysokiŹ i plecistyŹ celovek s Źetiniстым podborodkom i gustymi, cuty ryjevatymi broviami neohotno pripodniat dva palyqa v privetstvennom jeste naiŹemnikov Kavarzere. Źa ne znal, cto on zdesy delaŹet, no soldat udaci kazals, kak cert, zaglianuvxiŹ na voskresnuŹu messu.

— I oteq Gotthod, kanonik sobora SviatoiŹ MariŹi v Braselovette.

BorodatyŹ tolstiak v cernoŹ riase, krugloliqiŹ, s ospinami na Źekah i lbu, pripodnals nad stulom:

— Master.

— S cevo mne nacaty rasskaz, Ludwig? — Valyter sidel na podokonnike, na rukah u nevo dremala toŹaŹa piatnistaŹa koxka. Liko kolduna uje zajilo, slovno Źa i ne kasals Źevo svoŹimi kulakami.

— Nacni s tovo, zacem Źa zdesy. — Źa proŹignoriroval stul, vstav tak, ctobyi videty ih vseh. RazumeŹetsa, eto ne ostalosy nezamecennym, no nikto, krome usmehnuv-xegosia kondotyera, ne podal vida.

— Delo ne v tom, cto tyi straj... — Koldun ne otryival vzghada ot koxki.

— Sam Gospody posylaŹet vas nam, — vajno kivnul oteq Gotthod. — Ne inace eto Źevo jelaniŹe.

— Nam deŷtvitel'no nujna tvoŷa pomoŷ, Ludwig, — podhvatila Kristina. — My s Valyterom segodnja pogovorili i poniali, cto, ŷesli ty budex s nami, vŷe proŷdet legko i ne budet nikakoŷ krovi.

— ŷa, pojaluŷ, nacnu s samovo nacala. — Koldun posmotrel na Kristinu, i ta obodriaŷuŷe kivnula. — Dnem ty zadaval vopros, zacem mne byl nujen kinjal tvoŷevo druga...

— Natana, — podskazala straj.

— Tvoŷevo druga Natana. Predyistoriŷa takova. Dostopoctimyŷ Adily aly Djuma, blagodaria svoŷim sviaziam v trgovle, mnogoŷe slyixit. Daje to, cto pytaŷutsa skryity ot ŷevo uŷeŷ. Do nevo doxel sluh o tom, cto v Velikoŷ pustyne lovkiŷe hodi otyiskali dva cernyh kamnia i privezli na nax kontinent.

— Rec o glazah serafima?

— Verno, van Normaŷenn. Ih dostavili po osobomu zakazu. Etot kameny oceny redok i ŷavliaŷetsa obiazatelynym materialom dlia izgotovleniŷa temnovu klinka. I trebuŷetsa kuznequ.

On sdelal znacitel'nyu pauzu, no, ne dojdavxisy nikakih kommentariŷev ot menia, prodoljil:

— Nam prixlosy pobyvaty v xestnadqati portah, prejde cem udalosy napasty na sled prodavqa. I ŷeŷo neskolyko mesiaŷev, ctoby uznaty o pokupatele. On priobrel oba glaza serafima, tak kak sobiraŷet mineraly — u nevo dovol'no obxirnaŷa kollekciŷa, kak ŷa slyixal. My popytalisy vykupity hotia by odin kameny, no bogacu ne nujny denygi.

— Popytalisy ukrasty, — prodoljila Kristina. — No eto okazalosy ne tak-to prosto. My daje ne smogli uznaty, gde on ih hranit.

— Tvoŷa reputaciŷa pod ugrozoŷ, koldun, — s usmexkoŷ skazal ŷa Valyteru. — Neujeli ty ne isproboval samyŷ vernyŷ sposob merzavŷev — nasiliŷe?

— Povery, mne oceny hotelosy. — On vernul usmexku. — No u nevo mnogo druŷeŷ. I eto izvestnyŷ celovek. ŷevo isceznoveniŷe, ne govoria uje o smerti, vzbudorajilo by vlasti. A ŷa v posledneŷe vremia i tak privlek slixkom mnogo nezdorovovo vnimaniŷa k poŷiskam temnovu kuzneqa.

— Na samom dele eto ŷa otgovoril ŷevo ot pospexnyh deŷtviŷ. — Aptekary nervno sqepil palyqi. — Nasiliŷe — ne vyihod. Osobenno ŷesli ono mojet priversti k ŷeŷo bolyxomu nasiliŷu i provalu vajnoŷ missiŷi. Da i so smertŷu kollekcionera my by ne naxli taŷnik. Poetomu rexili deŷstvovaty inace. Adily vystupil kak predstavately drugovo liobitelja mineralov, predlojil, razumeŷetsa, denygi. Zatem obmen. Uzna, cevo hocet bur... tot celovek.

— I cto ŷemu nujno? — sprosil ŷa, hotia znal otvet.

— Kinjal straja. ŷevo interesoval zvezdcatyŷ sapfir v neobyicnom ispolneniŷi. Za takuŷu relikviŷu on gotov byl ustupity odin iz dvuh svoŷih kamneŷ.

— Ty v kurse slucivxegosia? — poŷinteresovals ŷa u Kristiny.

— Net. V Livette menia ne bylo. ŷa by ne dala ŷemu vziaty kinjal Natana, ty je znaŷex.

ŷesli cestno, ŷa uje ne znal, kto ona i na cto sposobna radi tovo, ctoby poŷmaty temnovu mastera.

— I kak je vy postupili, kogda u tvoŷevo druga nicevo ne polucilosy i klinok vernulsa k zakonnomu vladelyqu?

— Ÿa izgotovil poddelku, — ojivilsa Filipp. — OtmennaŸa veŸ, nastoŸaŸiŸ zvezdcatyŸ sapfir, i staly podhodiaŸaŸa. Mojno obmanuty pocti vseh, no ne nastoŸaŸevo znatoka.

— On provozilsa do dekabria, myŸi poteriali pocti xesty mesiaŸev. — Cezare prenebrejitel'nyim Ÿelckom otpravil cerez stol nevidimuŸu sorinku. — A v itoge kollekcioner podnial nas na smeh. Obmanuty Ÿevo ne udalosy.

— I?.. — podstegnul Ÿa ih.

GlubokaŸa tixina razlilasy po pomeŸeniŸu, vse tepery smotreli na Kristinu, kak byŸi odstraniaŸasy ot tovo, cto slucilosy dalyxe.

— Ÿa oddala Ÿemu svoŸ kinjal! — nabraŸ vozduha v grudy, vyŸipalila ona.

Mne prihodilosy igraty, i Ÿa ne byl uveren, cto akter iz menia horoxiŸ.

— Cto?!

— Mne prixlosy, Ludwig.

Ÿa s kamennym liqom pomolcal, vidia, cto ona to krasneŸet, to bledneŸet, i spokoŸno proŸiznes:

— Ÿa hocu Ÿevo uvidety.

Liqa u Kristiny stalo rasteriannyim:

— TyŸi o kinjale? Ÿa je govorio...

— K certu tvoŸ kinjal, Kristina. Raz on tebe ne nujen i tyŸi rasstalasy s nim dobrovol'no, Ÿa ne tot celovek, kotoryŸ budet ubejdaty tebia v tvoŸeŸ gluposti! — rezko otvetil Ÿa, i moŸi slova byli dlia neŸo kak poŸecina. — Pokajite mne kameny, radi kotorovo vyŸi ustroŸili vsŸe eto.

— Em... — Filipp poter perenosiqu. — PonimaŸete, u nas Ÿevo net. I kak byŸi... Ÿa polagaŸu, cto uŸe i ne budet. Gospodin Cezare nedelio nazad vernulsa s plohimy novostiami. Kollekcijoner mertv, kamni tak i ne naŸdeny. V delo vmexalasy inkviziciŸa, i myŸi ne mojem seŸcas vernuty dajе oruŸiŸe Kristiny. Ne znaŸem, gde ono.

— A Ÿa govoril, cto klinok nado meniaty na kameny srazu. — Kondotyer qedil slova zlo. — VyŸi je poxli na povodu u etoŸ svoloci. MirolobiŸe, ne nado nasiliŸa, ne stoŸit privlekaty k sebe dopolnitel'noŸe vnimaniŸe...

— Posle tovo kak myŸi pyitalisy podsunuty Ÿemu poddelku, on perestal nam doveriaty, — vinovato razvel rukami aptekary. — On potreboval pereslaty Ÿemu kinjal cerez "Fabyen Klemenz i synovŸa".

— No obmanul vas i ne peredal glaz seraŸima?

— Net, — gluho otvetila Kristina. — Valyter ne hotel polyzovatsa posrednikami. MyŸi rexili zabraty kameny licno, no ne uspeli.

— V itoge u vas net ni kur, ni lisy, — otvetil Ÿa staroŸ pogovorkoŸ.

Na Kristinu bylo jalko smotrety, tepery ona vyŸigladela nastolyko podavlennoŸ, cto Ÿa s trudom poborol v sebe jelaniŸe otkryty visevŸu cerez pleco sumku i vernuty ŸeŸo oruŸiŸe. No Ÿa sderŸals. Ne seŸcas. I ne pri etih lodiah.

— Obrazno govorja, vyŸi soverxenno pravyy, — podtverdil Filipp.

— Ÿesli vyŸi nadeŸetesy, cto tepery Ÿa dam vam svoŸ kinjal, ctobyŸ vyŸi Ÿevo poteriali tak Ÿe bezdarno, kak i ŸeŸo klinok, to obraŸaŸetesy ne po adresu.

— Gospody s vami! — vsplesnul rukami oteq Gotthod. — Nicevo podobno! Vam ne nado budet s nim rasstavatsa. Ÿesli cestno, to on nam sovsem ne nujen. Ne hotite vsŸe Ÿe prisesty?

— Net. Tak cto Ÿe vam nujno?

— Odna veŕ, kojaŕa prinadlejit tebe. — Koldun ostarojno opustil koxku na podokonnik, podoxel k Kristine, poloŕil ruku ŕeŕ na pleco, i mne ne ponravilsa etot jest — sobstvennika, zaŕavlaŕuŕevo prava na svoŕu veŕ. — Kolyqo, kotoŕoŕe tebe podaril ŕepiskop Urban, posle tovo kak tyi spas ŕemu jizny v Vione. Ono ŕeŕo u tebia?

Neojidannyŕ povorot. Priznatsa, ŕa ne byl gotov k takomu voprosu.

— Ne privyik taskaty s soboŕ goru bezdeluxek.

— No tyi i ne prodal ŕevo. — Kristina ne spraxivala, utverjdala. — Tyi slixkom umen, ctobyi razbrasyivatsa podobnymi podarkami i ostavliaty ih v lombarde. Uv-erena, cto kak vseŕda hranix na depozite v “Fabyen Klemenŕ”, ctobyi vziaty v loboŕ moment.

Ona slixkom horoxo znala moŕi privyicki, i seŕcas menia eto ne radovalo.

— Podrobneŕe, Krista. ŕesli vam nuŕno kolyqo klirika, ŕa hocu znaty dlia cevo. Vax kuzneŕ kloŕet na lobuŕu pobriakuxku?

Valyter pokacal golovoŕ:

— Vse gorazdo slojneŕe i proŕe. Tot slucaŕ v Vione imel nekotoŕyŕe predposylki. Aleksandr i markgraf Valentin hoteli izbavitsa ot kardinala, točneŕe togda ŕeŕo ŕepiskopa, po neskolykim pricinam. Razumeŕetsa, vse videli lix politiceskiŕe — on mexal razvernutsa Ordenu v knajestve i ne daval jizni markgrafu, oblicaŕa ŕevo prestupleniŕa. No bylo ŕeŕo odno “no”. ŕa o nem uznal pozje, primerno za nedelio do tovo, kak tyi prikoncil ŕevo milosty v Latke. On mne sam priznalsa, cto Aleksandr jajdal polucity cernyŕ kameny ŕepiskopa. Mol, tot ŕemu nuŕen ne menyxe, cem kinjalyi strajeŕ, i horoxo byi etu xtuku privezti v Latku, kak tolyko poŕavitsa takaŕa vozmoŕnosti.

— Hm... — ŕa gliadel na nevo ispodlobŕa. — U ŕevo vyisokopreosvjaŕenstva imeŕetsa glaz serafima?

— Imenno. ŕa posluxal veter, i tot dones do menia interesnyŕe sluhi. Celady, kak tyi znaŕex, redko hranit taŕny. U kardinala ŕesty mineral, kotoŕyŕ on nosit na xeŕe, riadom s raspiatiŕem. Kameny plohoŕ i zloŕ. Urban vrobe kak dal obet mnogo let nazad, i eto ŕevo krest, kotoŕyŕ on taŕit vo slavu Gospoda, istiazaŕa svoŕu ploty takim obrazom.

— U glaza serafima ŕesty podobnyŕe svoŕstva?

— Myi tolkom ne uverenyi, — otvetil aptekary. — Traktaty govoriat raznoŕe, v al-himiŕi kameny scitaŕetsa temnym i sposobnym prinosity vred celoveku nestoŕkomu. U hagjitov na seŕ scet voobŕe mnojestvo legend.

— Oni razniatsa, — ulyibnuls britogolovyŕi torgoveŕ. — Pustynnyŕe starqi, da prodliatsa ih goda vecno, nazyivaŕut ŕevo ubiŕqeŕ sveta. I skazok o nem deŕstvite-lyno mnogo. Vse kak odna s plohim konqom. Ne skaju, skolyko v nih pravdyi, no moŕ narod staraŕetsa ne derjaty takiŕe veŕi podolgu, osobenno blizko k domu.

— Predpocitaŕet sbagrivaty ih nam za kucu florinov, — poddel ŕevo Cezare, i hagjit ulyibnuls, no, sudia po ŕevo liqu, isklucitelyno iz veŕlivosti.

— I raz ne polucilosy s kollekcionerom, vyi rexili pozaŕimstvovaty mineral u kar-dinala. Vmesto tovo ctobyi vziaty lopatu i otpravitsa v bezvodnuŕu pustynio. Po mne — posledniŕ variant byl byi gorazdo boleŕe razumen. V plane vyijivaniŕa.

— ŕa ponimaŕu vaxu ironiŕu, gospodin van Normaŕenn. Myi priacemsa ot Qerkvi, znaŕem, na cto ona sposobna. A tut sami lezem v volcŕu pasty. No myi obiazanyi. Vo imia liodeŕ i vo blago vsevo mira, — pospexno utocnil aptekary.

— Razumejšetsa, — ehom otkliknulsja ŷa. — A kolyqo vam trebujšetsa...
 — Ctobyj podobratsa k Urbanu. Eto propusk, Ludwig. Prosto otdaŷ nam ŷevo. Tebe nezacem ucastvovaty v ostalynom.

ŷa potianulsja:

— Vyj, liobeznyŷe gospoda, konecno, bolyxiŷe fantazeryj, no, kak mne kajetsa, ne idiotyj. I ne stanete ubivaty kardinala. Klirikov takovo ranga ubivaŷut lix drugiŷe kliriki, no ne prostyŷe smertnyŷe vrobe nas.

— Nikto ne govorit ob ubiŷstve. Daŷ mne vozmoŷnosti podobratsa k nemu, vsŷe ostalynoŷe — delo tehniki. — Valyter nehoroxo ulybnulsja.

ŷa znal, kak nekotoryŷe koldunyj umeŷut usyiplaty, rasseŷivaty vnimaniŷe ili pritormajivaty vremja. Videl, cto prodelyivaŷet Gertruda.

— Nu tak i sdelaj vsŷe sam, — pojal ŷa plecami. — Dlja etovo ne obiazatelyno kolyqo.

— U kardinala seryeznaŷa ohrana. Qerkovniki s magiŷeŷ. So vsemi ŷa prosto ne spravlosy. — On legko raspisalsja v svoŷeŷ bespomoxnosti.

— A kogda u tebia budet pobriakuxka, oni cto? Rastvoriatsja v vozduhe, cto li?

— Qerkovniki budut meneŷe bditelnyj. ŷa smogu podobratsa blizko, ogluxity ih. Bez propuska, izdali, eto nevozmoŷno.

— Kak tyj obŷasnix, otkuda ono u tebia?

— Ne budu obŷasniaty. Myj planiruŷem vsŷe provernuty vo vremja torjestvennovo bogoslujeniŷa. ŷesli i budet proverka, to ne nastolyko seryeznaŷa. A potom, uveren, im stanet ne do nas.

Cezare zarjal, i Filipp, podderjivaŷa naŷemnika, ulybnulsja.

— ŷesty pricina dlja smeŷa? — nahmurilsja ŷa.

— Nebolyxaŷa. — Aptekary ponizil golos. — Myj s Valyterom pridumali i osuŷestvili grandioznuŷu aferu, sociniv, cto angel snizoxel v etot gorod.

— I proxlo, cert menia deri! — hlopnul ladonŷu po stolu kondotyer. — Slucilosy cudo!

— Svjatotatqi, — so smireniŷem pokacal golovoŷ kanonik. — Nadeŷusy, Gospody poŷmet, cto ne radi zla myj eto sdelali, i prostit nas.

— To ŷesty lodi, cto sidiat na uliqah i pytaŷutsja popasty v gorod, proxli sotni lig radi nesuŷestvuŷuŷevo cuda? Da, smexno. Kak vyj eto ustroŷili?

Valyter skromno razvel rukami:

— Nemnovo neŷtralynoŷ magiŷi, kotoruŷu ne srazu opredeljat kliriki, nemnogo alhimiceskih smeseŷ Filippa, odin slepoŷ rebenok i umeniŷe rasprostranaty sluhi. Vot reŷept bojestvennovo cuda v naxi dni.

— Vyj zateŷali eto, ctobyj vyimanyj Urbana, tak kak Kruso pod ŷevo pokrovitelystvom, i on ne mog proŷignorirovaty takoŷe sobyitiŷe i ne priŷehaty sioda.

— Tyj pravilyno ponimaŷex.

Da cto uj tut ponimaty? I idiotu ŷasno.

— Znacit, vyj vsŷe splanirovali davno. ŷexo do tovo, kak poniali, cto s kollekcionera kameny ne polucity.

— Rezervnyj variant. Odno rovnym scetom ne mexalo drugomu, i, kak vidix, ŷa okazalsja prav. ŷesli byj tyj ne poŷavilsja, myj spravilisj byj bez tebia. Prosto vsŷe stalo byj gorazdo slojneŷe. Kogda nacnetsja bogoslujeniŷe, lucxiŷe mesta budut

otdanyj pocetnym jiteljam goroda i blagorodnym, ostalynym pridetsa dovolystvo-
vatsa liqezreniŕem cujih spin — kardinalyskaŕa ohrana ne imeŕet privyicki puskaty
kovo ni popadia. Persteny — moŕ propusk na samyŕy verh. Celoveku s koldovskim
darom tiajelo prohodity cerez stroŕ klirikov, v otliciŕe ot obyicnoŕ straji. A tvoŕe
kolyqo mne v etom pomojet. I kogda ŕa zaberu kameny, to razveŕu volxebstvo — sled
angela v kamne isceznet, i sviatoxam, pravo, ŕeŕo dolgo budet cem zaniatsa. Poka oni
hvatiaatsa propaji, myi budem uje daleko.

S tolku on menia ne sbil. ŕa videl, on nedogovarivaŕet, i znal, cto imenno. Propaja
“cuda”, byity mojet, na kakoŕe-to vremia otodvinet obnarujeniŕe vnezapново isceznoveniŕa
kamnia kardinala, no i tolyko. Vse ravno nacnut iskaty i ryty. Ibo sviaŕenniki ne nas-
tolyko kretinyi, ctobyi ne pocuvstvovaty ostatki cujoŕ magiŕi. A znacit, imeŕetsa lix
odin sposob zamesti sledy — ubity vseh pricastnyh.

Teh, kto propustit ŕevo k kardinalu. Teh, kto uvidit ŕevo. Nu i menia zaodno.

ŕa znal, cto Valyter opasen, no ne dumal, cto nastolyko. ŕevo hladnokroviŕe,
besstyidstvo i umeniŕe manipulirovaty lodymi byli potriasauŕimi. Imenno seŕcas
ŕa okoncateljno utverdilsa v mysli, cto kolduna sleduŕet ubity srazu, kak tolyko
predstavitsa takaŕa vozmojnosty, nevajno, kakiŕe qeli on presleduŕet. Etot celovek
proŕdet po golovam i unictojit vseh.

On vedet svoŕu igru, no vmexivaŕet v neŕo Bratstvo. ŕesli ŕa pomogu ŕemu, ŕesli
u nevo vsŕ polucitsa, kliriki budut zlyi. Da net. Cto tam! Oni budut v ŕarosti. I poŕdut
po lojnomu sledu, kotoryiŕ privedet ih v Ardenau.

No skazal ŕa sovsem inoŕe:

— ŕa pomogu vam.

ŕa uvidel, kak oni ojivilisy. Vse, krome Kristinyi, v glazah kodoroŕ citalosy som-
neniŕe.

— Na neskolykih usloviŕah.

— Nazovi ih, — predlojila moŕa byivxaŕa naparniqa.

— ŕesli on hocet polucity kolyqo, to pusty vernet to, cto snial s moŕevo palyqa v
Latke.

Valyter pokacal golovoŕ:

— Izvini, van Normaŕenn, no eto nevozmojno. ŕa srazu je ŕevo unictojil — rabota
vedymyi, i ono moglo navesti ŕeŕo na nas. Viju, cto seŕcas u tebia takoŕe je. Byity
mojet, ŕa kak-to mogu kompensirovaty tvoŕu poterio?

Da. Raspahnuty okno i siganuty golovoŕ vniz.

— Zabudem. — Skrepia serdqe ŕa otkazalsa ot svoŕeŕ mectyi. — Daleŕe. ŕa idu s
toboŕ.

— Zacem tebe riskovaty?

Ctobyi tyi ne ubil menia srazu posle tovo, kak vozymex jelaŕemoŕe.

— Potomu cto, ŕesli kto-to iz vas predstavitsa mnoŕ, ŕa ne sobiraŕusy potom rash-
lebyivaty ŕevo oxibki.

— Cto-nibudy ŕeŕe?

— Nikakoŕ krovi.

— Nu, razumeŕetsa. — On skazal eto tak cestno, cto daje ŕa byi poveril ŕemu, ŕesli
byi ne znal kolduna slixkom horoxo i ne pobyvival v zastenkah zamka Latka.

— Togda net problem. Cas pozdniŕ, gospoda. S vaxevo pozvoleniŕa, ŕa otpravliosy
domoŕ.

— Ty ľ legko soglasilsa, van Normaŷenn. ŷa dumaľ, pridetsa ubejdaty tebia do utra. ŷa zametil legkuŷu usmexku kondotyera. Interesno, kak oni planirovali menia ubejdaty?

— Ty ľ mne vsŷ ŷeŷo ne nraŷxsa, koldun. Kak i vsŷ, cto proishodit. No ŷa eto delaŷu toľyko radi neŷo. Zapomni eto.

— Vesomyŷŷ argument, — kivnul on. — I ŷa v nevo verio. Uvidimsa zavtra, van Normaŷenn.

— ŷa provoju, — vyizvalasy Kristina.

My ľ vmeste spustilisy na pervyŷ etaj i, ne sgoŷarivaŷasy, vyixli na uliqu.

— ŷeŷo ne pozdno uŷehaty. Priamo seŷcas, — vnovy predlojil ŷa.

Ona izbegala smotrety na menia i otriqatellyno pokacala golovoŷ:

— ŷa poteriala svoŷ kinjal. I cto samoŷe ujasnoŷe — nicuty ne jaleŷu. ŷa bolyxe ne straj, Ludwig. Mne nekuda vozvraŷatsa.

— Propaja oruŷiŷa ne lixaŷet tebia dara. Daje bez nevo ty ľ — straj.

Ona neojidanno prislonilasy lbom k moŷeŷ grudi:

— ŷa ustala, Sineglazyŷ. Ustala byty strajem, ustala opravdyivaty ojidaniŷa Miriam, ustala spasaty Bratstvo, otcityivatsa pered magistrami, vrajdovaty s zakonnikami i vyicyŷaty vse te gory deryma, cto ostavliaŷut ľodi posle svoŷeŷ smerti, ne jelaŷa otpravliatsa v cistilixe. Vse moŷe suŷestvovaniŷe, skolyko ŷa sebia pomnio, posvixaeno imenno etomu. Znaŷex, cevo ŷa hocu? Pokoŷa. Sbejaty daleko-daleko, tuda, gde net temnyh dux i ľodeŷ s proklatiŷem dara, magiŷi, i ostavity vsŷ za spinoŷ, jity svoŷeŷ malenkyoŷ jiznŷu, pisaty muzyku i rastity deteŷ. No samoŷe straxnoŷe v etom to, cto moŷi jelaniŷa nicevo ne znacat. V menia vbili to je samoŷe, cto i v tebia, — spasaty ľodeŷ i zaŷiŷaty Bratstvo. Temnyŷ kuzneq — samoŷe opasnoŷe, s cem my ľ stalkivalisy. ŷa obiazana razobratsa s nim.

Byľo obidno, cto my ľ ponimaŷem zaŷitu Bratstva soŷerxenno po-raznomu. Ona namerena postavity ŷevo, ctoby ľ potom pytatsa spasti to, cto uje budet unictojeno. ŷa gotov predaty ŷeŷo nadejdy ľ, ctoby ľ xkola v Ardenau suŷestvovala i dalyxe.

— Cto je. Eto tvoŷ vyibor, — s sojaleniŷem skazal ŷa ŷeŷ.

— Postoŷ! — Ona shvatila menia za ruku. — Tebe ne obiazatelyno ucastvovaty. Pravda. Prosto daŷ nam kolyqo i uħodi. My ľ cto-nibudy pridumaŷem.

— ŷa doljen cto-to ŷeŷo znaty?

Ona sdelala xag nazad:

— Mogu goŷority toľyko za sebia. Ne ponimaŷu, kak pri ogromnom steceniŷi naroda i klirikah moľno ukrasty veŷ u kardinala... I boŷusy za tvoŷu jizny. Vozmoľno, ŷa oxibaŷusy, no skazaty ob etom — pravilyno, i ty ľ doljen byty v kurse moŷih razmyxleniŷ.

— Do zavtra, Krista. Budy ostorojna s nimi.

Ona ulybnulasy:

— Eto im sleduŷet byty ostorojnymi.

I vernulasy obratno v apteku.

Vstrecaty kardinala Urbana ŷa planiroval ne vyibiraŷasy iz doma. Okna moŷih komnat vyħodili na qentralynuŷu gorodskuŷu uliqu, po kotorym doljna proŷehaty torjestvennaŷa proqessiŷa, tak cto ŷa byl obespecen neplohim zritelyskim mestom.

Pugalu toje bylo interesno pogľadety. Ono torcalo zdesy s samovo utra, vprocem, ne bez dela. Vcera vecerom oduŷevlennyŷ sper v kakoŷ-to ľavke derevian-

nužu marionetku, za čto žemu prixlosy vyisluxaty notaqižu ot Propovednika, tak kak “kakož-to rebenok tepery lixilsa radosti”. Po mne, kakož-to rebenok izbejal nocnyh koxmarov, kukla vyigladela cudovižno — grotesknaža kopiža celoveka s cuty vyitianož golovož, xirocennymi rukami i bockoobraznož grudžu. Raskraxena ona okazalas nicuty ne meneže bezdarno, cem vyirezana: glaza raznož velicity, gubki bantikom, soloma vmesto volos.

Pugalo prožavilo tvorceskužu jilku, cuty podpraviv vsě, čto nujno, serpom. V itoge igruxka obrela harakternužu i znakomužu zlovežužu uhmyločku.

— Prelestno, — oqenil Propovednik. — Tepery mojex priviazaty k než verevocki i korcicy kuklovoda iz Litaviži.

Pugalo dežstviteljno priviazalo verevocku, no lix odnu, i za xěžu. Zatem izvleklo iz karmana mundira klocok atlasnož tkani, igolki, nitki i za polcasa svarganilo odejonku. Ono razve čto ne nasvistivalo ot udovolystviža, naslajdažasy rukodeližem. Kogda vsě bylo gotovo i kukla povisla pod potolkom, Propovednik ostorojno izrek:

— Sviatož Vitt i vse ževo plaski! Mne odnomu kajetsa, čto eta xtuka pohoja na kardinala? Ono tepery vyisunet žežo v okno i budet mahaty pri vsež cestnož kompaniži?

Na stoly slojnyž vopros u menia otveta ne naxlosy. I Propovednik vnes ocerednože predlojeniže:

— K čemu vsia eta sužeta, Ludwig? V tvožež sumke qelyh dva proklatyih kamnia. Na kož cert nagrevaty kardinala na žežo odin?

— Nu, “nagrety” ževo vyisokopreosvjaženstvo žežo nado sumety. Vprocem, ža ne nedooqenivažu sily Valytera. On mojet provernuty necto podobnože.

Propovednik skorcil minu, stav pohojim na zamorskužu obežanku:

— Ty sam sebe protivorecix, Ludwig. To “ne sumežet”, to “mojet”. Pocemu byi tebe vse-taki ne otdaty im to, čto u tebia žesty, i ne vputyivatsa v seryezniže neprižatnosti? V Riapano jivut opasniže hodi. Stožit li perebegaty im dorogu?

— A tyi zadumyivalsa, čto slucitsa, kogda zagovoržiki polucat kamni?

On razvel rukami:

— Ža ne znažu.

— V tom-to i beda. Byity mojet, oni uberut menia kak lixnevo svidetelia, byity mojet, Kristinu. Ža horoxo uspel uznaty kolduna. Otdavaty v ževo ruki to, čto on hocet, — opasno. Potianu vremia.

Saryiž pelikan rassežanno vyiter krovy so xeki, otcevo ta ne stala boleže cistož:

— Eto neskolyko ne po zakonam Bojyim, i tebe, navernože, stranno slyixaty podobnože ot menia, no, žesli on tak opasen, pocemu byi prosto vsě ne zaverxity? Vzjaty pistolet i raznesti žemu golovu? Hotia byi za to, čto iz-za nevo tyi provel v podzemnož kamere paru mesiaqev i žedva ne otdal Bogu duxu.

— Voobxe-to otdal, i, žesli byi ne Sofiža, ža byi s tobož sežcas ne razgovarival, — napomnil ža žemu. — Ža dumal nad etim, no menia ostanavlivažet to, čto u nevo žesty qennože znaniže o temnom kuzneqe. Stoly vajnyže svedeniža mogut byity polezny dlia Bratstva, a pulia, drug Propovednik, raz i navsegda postavit točku. Ot trupa oceny tjaželo čto-nibudy uznaty.

— Da jivyim-to on toje tebe mnogo ne rasskajet.

— Posmotrim. Ža dumažu o tom, čto byi slucilosy, žesli byi Valyter polucil glaz serafima? Otdal mineral kuznequ? Vyimanil ževo i ubil, kak on govorit? Ili je poz-

nakomilsa i popyitalsa ispolyzovaty mastera v svoýih qeliah? No samyý glavnyý vo-
pros, kotoryý ne daýet mne pokoýa, Propovednik, kak on sviajetsa s etim neulovimym
neýizvestnym celovekom?

Tot aj podskocil:

— Ty1 namekaýex, cto on znaýet, kuda sleduýet otravity vestocku, ctoby1 kuzneg
naznacic vstrecu!

— Imenno.

— I hocex vyisledity ýevo sviazново.

— “Sviazново”? Propovednik, gde ty1 uslyxal eto slovo?

— V bordeliah, — nebrejno mahnul on. — Tam xpionov ne menyxe, cem xloh.
Vo vsiakom slucaýe, v nekotoryh. Poroý takiýe razgovory vedutsa, cto ýa jaleýu o
svoýeý smerti i o tom, cto nekomu prodaty cujiýe taýny. Da i grehovno eto. Tak
nascet istoriýi s Urbanom. Kak ýa ponimaýu, u tebia ýesty plan?

— Ýevo nametki. — Ýa posmotrel na kuklu, medlenno krutiaýusya pod po-
tolkom.

— Nu ýasno. Iz tebia slova ne vyjmx. Ty1 huje xpiona. Oni hotia by1 boltaýut.

Ýa rassmeýalsa.

— A Kristina? S neý-to kak? Ýa cto-to ne viju, ctoby1 ty1 spexil vernuty ýeý
propaju.

— Ona rasstalasy s kinjalom po dobroý vole. Dumaýu, cto projivet bez nevo ýeýo
kakoýe-to vremia. Do teh por poka vsë ne koncitsa. Inace, boýusy, vnovy pojertvuýet
im radi neponiatnyh vyisxih qeleý, i riadom uje ne okajetsa menia dlia tovo, ctoby1
vernuty ýevo.

— Razumno, hotia i neskolyko jestoko... O! Kajetsa, nacinaýetsa!

Ýa raspahnul okno, tak kak toje uslyxal truby1 gornistov.

Obe storony1 uliqi byli zaprujeny1 narodom.

— Kak budto diadioxka tvoýeý vedymy1 priýeal, a ne kardinal, — uslyxal ýa vozle
uha polnyý skeptiqizma golos Propovednika i otvetil:

— Slava ob Urbane bejit vperedi ýevo. Mnogiýe scitaýut ýevo ýedva li ne sviatym,
oplotom very1 i buduým Papoý. Horoxaýa reputaqiýa, pravilnyýe postupki, vsenar-
odnaýa liobovy. On lucxiý pravednik iz teh, cto ýesty v Qerkvi na dannýý moment.
Nikakih skandalov, vziatok, podkupov, ubiýstv i procevo. Lix vera, a realynaýa vera,
kak ty1 pomnix iz naxeý proxloý besedy1 na etu temu, zarajaýet liodeý.

— Daje takih, kak ty1? — poddel on menia.

— Liobýh.

Proqessiýa vyigladela vnuxitelyno i seryezno. Vperedi marxirovala rota kanton-
skih naýemnikov, nahodiaýasja na slujbe goroda. V paradnyh zolotistyh kirasah,
xlemah s pliomajami, s serebrianyimi alebardami na cernýh drevkah. Oni vyigladeli
ýarko, slovno rojdestvenskaýa igruxka, i ih prazdnicaýa odejda silyno otlically ot
toý koji, xersti i stali, v kotoryh oni predpocitali ne radovaty tolpu, a ubivaty ýeýe.

Za rotoý naýemnikov sledovala kavalykada pocetnyh jiteley goroda i blagorod-
nyh gospod. V dorogih odejdah iz barhata, mehovyh xubah, oni pyitalisy pereýe-
goliaty drug druga. Vyisxeýe duhovenstvo vyigladelo cuty skromneýe, no nenam-
ново. Mestnyýe kliriki dlia vstreci dorogovo gostia dostali svoýi lucxiýe nariady1.
Kardinal Urban na fone vstrecaýuxeý delegaqiýi vyigladel nastoýaým skromniagoý

— xirokopolaŭa alaŭa xliapa, krasnaŭa sutana iz horoxeŭ xersti, na plecah pelerina iz meha belovo krolika.

Ŭa v pervyŭe videl celoveka, kotorovo kogda-to spas. Ŭemu okazalosy okolo semidesiati, no dlia svoŭevo vozrasta on otlicno derjalsja v sedle. Osanka, posadka golovy i to, kak uverenno i spokoŭno on pravil jerebqom, govorili o tom, cto sil etomu celoveku ne zanimaty, nesmotria na vnexnioŭu hudobu, beskrovnyiŭe guby i zapavxiŭe glaza. Navernoŭe, v molodosti u nevo bylo priŭatnoŭe liqo, no seŭcas sozdavalosy vpecatleniŭe, cto ŭa smotrio na staruŭu hiŭnuŭu ptiqu.

Kardinal to i delo podnimal ruku, blagoslovliaŭa privetstvuŭuŭih ŭevo jiteleŭ goroda.

Ŭevo vysokopreosvjaŭenstvo soprovojdala vosymerka gvardeŭqev-alybalandqev v paradnyh mundirah i beretah. Vse kak odin svetlovolosyŭe i vysocennyŭe. Takje v svite prisutstvovalo neskolyko klirikov v skromnyh odejdah, sredi kotoryh ŭa zametil odnovo kalikveqa. Za svjaŭennoslujiteliami ŭehali slugi. Dva desiataka celadi, na kotoryh nikto i ne smotrel. A zria.

Ŭa srazu uvidel tovo, kovo jdal. Celovek v belo-koricnevom plaŭe palomnika. Smugloliqŭ, temnoglazyŭ, v usah i nepokryityh volosah bolyxoŭe kolicestvo sediny, a na pravoŭ skule vyidelialsja zametnyŭ izdaleka krestoobraznyŭ xram. On s interesom glazel po storonam i toje pocti srazu uvidel menia, napolovinu vyisunuvxegosia iz okna. V ŭevo temnyh glazah na mgnoveniŭe prostupila zolotistaŭa jeltizna, i v sleduŭuŭu sekundu on smotrel v druguŭu storonu, a ŭeŭo cerez polminuty uje skrylsja za povorotom so vseŭ kavalykadoŭ.

Valter prixel v naznacenoŭe vremia, vynyrnuv iz uzkovo, propahxevo kryisami pereulka. On priodelsa, točno zajitocnyŭ gorojanin, i ŭevo volosy i usy zametno po-beleli.

— Gde kolyqo? — sprosila u menia koldun vmesto privetstviŭa.

— Gde Kristina?

— O neŭ ne bespokoŭsia. U neŭo s ostalnymi svoŭa zadaca. Ot tebia mnogoŭe ne trebuŭetsja, van Normaŭenn. Prosto daŭ mne podobratsja k kardinalu.

— Ostalnyiŭe budut tam je?

— Dumaŭu, tebe plevaty na ostalnyh. Kristiny na prazdnike net. Ona jdet s loxadyami v uslovennom meste. Ŭesli vsŭ proŭdet horoxo, uŭedem iz goroda kak mojno byistreŭe i kak mojno dalyxe. Tebe ŭa sovetuŭu sdelaty to je samoŭe, raz uj ty idex so mnoŭ do konqa.

— Ne do konqa, — vozrazil ŭa. — Lix do tovo mesta, kogda moŭa pomoŭ bolyxe ne budet nujna Kristine.

On rassmeŭalsja:

— Ŭa vseгда znal, cto straji drug za druga gotovy risknuty golovoŭ.

— I polyzuŭexsa etim.

Koldun otvesil legkiŭ poklon:

— Glupo otriqaty. Idem. U nas menyxe polucasa.

Uliqi byli zapruŭeny narodom, i Propovednik s utra poxutil, cto daje mertvyŭe, ŭesli by oni mogli, spolzlisy by sioda s gorodskih pogostov. Ŭa ne stal rasstraŭivaty starovo pelikana i govority ŭemu, cto ŭavleniŭe angela — eto ne boleŭe cem falyxivka, sozdannaŭa kuckoŭ moxennikov.

My opazdyivali, prodiraŭasy cerez liodskoŭe stolpotvoreniŭe. V konqe konqov Valyteru eto nadoŭelo, i on vsŭ je ispolyzoval kakoŭ-to fokus. Gorojane, stoŭavxiŭe

pered nami, nevolyno stali delaty xag v storonu, tolkaŭa drugih i nastupaŭa im na nogi, a myi v klinivalisy v otkryivaŭuŭiŭesia i tut je zahlopyivaŭuŭiŭesia brexi. Vprocem, vskore etot efekt propal, koldun, opasaŭasy privlec vnimaniŭe, ostorojnical, i nam snova prixlosy rabotaty loktiami, kak samym obyčnym liodiam.

Vyihod na Maluŭu Karetnuŭu okazalsia perekryt qepŭu straji — ona uderjivala svobodnuŭu proŭezjuŭu casty dlia bogatyih priglaxennyih, spexivxih k bogoslujeniŭu.

— Proklatye! — zlo rugnulsia Valyter. — Pridetsa iskaty drugoŭ puty.

— Postoŭ, — skazal ŭa, dostav svoŭ “propusk”, i pokazal kinjal odnomu iz soldat. — Myi iz Bratstva.

Tot daje spority ne stal i, ne trebuŭa u kolduna pokazaty orujiŭe, otkryl nam puty na uliqu.

— I bez vsiakovo volxebstva, — probormotal sebe pod nos moŭ nedrug.

Tepery k gorodskoŭ sviatynie prodvigatsa stalo gorazdo legce — na priamoŭ doroge, svobodnoŭ ot hodeŭ, myi lix dvajdy postoronilis, propuskaŭa zapozdavxih blagorodnyih gospod.

Daleko-daleko gulko udarili casy na novoŭ ratuxe, i ih boŭ podhvatili kolokola. Torjestvennaŭa messa nacalasy. Ohrana, puskavxaŭa na osnovnoŭe deŭstvo, okazalasy kuda boleŭe vnuxitelynoŭ — kantonskiŭe naŭemniki, s nimi troŭe alybalandqev i para klirikov v prostyih seryih riasah. Vse te, kto ne smog popasty na ploŭady, zanimali sosedniŭe uliqi, kryxi okrestnyih domov i daje derevŭa.

— Tolyko po priglaxeniŭam, — skazal mne cernoborodyŭ, pohojiŭ na medvedia naŭemnik.

— Myi straji, — otvetil ŭa.

— Viju, cto straji. No prikaz puskaty tolyko po gramotam, na kotoryih pecaty burgomistra, — nicuty ne smutilsa tot. — Ŭesty gramota?

— Ŭesty koŭe-cto polucxe, — otvetil ŭa i dostal persteny, podarennyŭ mne v Vione.

— Kupity, cto li, hocex? — opexil tot.

— Pogodi, dobryŭ celovek. — Klirik, prisluxivavxiŭsia k naxemu razgovoru, protianul ruku. — Daŭ posmotrety.

Ŭa polojil bezdeluxku ŭemu na ladony.

— Ŭa licnyŭ duhovnik ŭevo vyisokopreosviŭenstva. I pomnio eto kolyqo. Ono deŭstvitelyno kogda-to prinadlejalo ŭemu. Tebia priglasil kardinal?

— Net, — ne stal ŭa lgaty, cuvstvuŭa, kak napriagsia Valyter. — No kogda-to ŭa okazal uslugu ŭevo vyisokopreosviŭenstvu i uveren, cto on pomnit menia. Ŭa i moŭ drug hotim prisutstvovaty na stoly vajnom bogoslujeniŭi.

Klirik kivnul lyisoŭ golovoŭ:

— Cto je, ŭa ponimaŭu vaxe jelaniŭe. Kto ŭa takoŭ, ctobyi mexaty priobŭitsa k cudu i Gospodu.

— No priglaxeniŭe... — popytalsia zaspority podoxedxiŭ kapitan naŭemnikov.

— Etot celovek sdelal horoxeŭe delo dlia Qerkvi i licno ŭevo vyisokopreosviŭenstva. Vy i jelaŭete potom obŭasnaty kardinalu, pocemu on ne byl dopuŭen na bogoslujeniŭe?

— Konecno net!

— Togda propustite ih.

Kantoneq neohotno mahnul svoŭim liodiam, i te podniali alebardy, otkryivaŭa dorogu.

— Vse kuda legce, cem ŷa ojidal, — usmehnulsa koldun, kogda ohrana ostalasy daleko pozadi.

Propovednik, vse eto vremia točno teny sledovavxiŷ za mnoŷ, nakonec-to dal volio svoŷim emoqiŷami:

— Ty1 mnogovo ne ojidaŷex, certov ubliodok!

Po scastŷu, krome menia, ŷevo nikto ne slyŷal.

— Cto tepery? — sprosil ŷa.

— Ty1 svoŷe delo sdelal, van Normaŷenn. Mojex naslajdatsa predstavleniŷem. A mne nado podobratsa k kardinalu kak mojno blije.

No ŷa ne dal ŷemu uŷti, poloŷiv ruku na pleco.

— Ne tak bystro. Ty1 prixel vmeste so mnoŷ i uŷdex so mnoŷ.

— Kak znaŷex. Tolyko ne mexaŷ, — legko soglasilsa on.

— Eto bylo by proŷe osuŷestvity, ŷesli by1 ty1 rasskazal, cto sobiraŷexsa sdelaty.

— Povery, nikto nicevo ne poŷmet. My1 uŷdem prejde, cem oni zametiat, cto cto-to slucilosy.

ŷevo slova ne vnuxali doveriŷa, no ŷa nadeŷalsa na kozyri v rukave, hotia obyigraty opytnovo kolduna ne tak prosto.

Usilennyiŷ sviatoŷ magiŷeŷ golos kardinala raznosilsa nad ploŷadŷu. On cital na staroqerkovnom, ŷazyike vremen Konstantina. Liodi, raspolojivxiŷesia na ploŷadi plotnoŷ tolpoŷ, molilisy, xevela gubami i v obŷem-to ne slixkom horoxo vidia, cto proishodit za spinami vperedi stoŷaŷih.

ŷa skoreŷe pocuvstvoval, cem uvidel, kak k nam prisoŷedinilsa tretiiŷ celovek v kaftane slugi burgomistra i vyisokoŷ xapke. Sudia po vsemu, Cezare proniknuty sioda okazalosy gorazdo legce, cem koldunu.

— U menia vse gotovo, — xepnul on Valтеру. — Gotthod na meste i jdet tvoŷeŷ komandy.

— Pozabotsa o svoŷeŷ zadace, — otvetil tot.

ŷa uje, kajetsa, znal, v cem zaklocaŷetsa rabota naŷemnika. Vozle “sviatovo” mesta postavili raspiatiŷe, riadom s nim nahodilosy nebolyxoŷe vozvŷixeniŷe, s kotorovo vystupal kardinal. Vnizu stoŷali predstaviteli duhovenstva i gorodskih vlasteŷ. Tolpa ostavila svobodnym lix nebolyxoŷ piatacok ploŷadi, to samoŷe mesto, gde nahodilsa otpecatok “angela”.

Kondotyer vnezapno vyibrosil ruku, i ŷa, ojidavxiŷ cevo-to podobnovu, blokiroval ŷeŷo predplecyem, ne dav stiletu udarity menia v gorlo.

V sleduŷuxeŷe mgnoveniŷe v qentre Kruso razverzlasy bezdna i voqarilsa ognennyiŷ ad.

...Kriocŷa, svisavxiŷe s potolka, byli v bezobraznom sostoŷaniŷi. Rjavyiŷe, s ostatkami temnoŷ ploti na gramah, oni smerdeli zastareloŷ krovŷu i gnilyim miasom. Točno tak je pahla i rešetka, na kotoroy zdesy hobili podjarivaty teh, kto ne raskaŷivaŷetsa v svoŷih oxibkah.

Nesmotria na to cto v bolyxoŷ jarovne besnovalosy plamia, v podvalah qentralnyoŷ tiorymy1 Kruso okazalosy jutko holodno.

Master doprosa, nemolodoŷ jilistyŷ subyek1 s ŷarkimi lucistyymi golubyymi glazami, smial kojanyiŷ fartuk, percatki i peredal stalynoŷ prut odnomu iz pomoŷnikov.

— S etim vse.

“Etot” lejal rastianutyim na xirokoj miasničkoj stolexniqe i bolyxe pohodil ne na celoveka, a na kusok otbivnoj. Źa ne prisutstvoval na pyitke, tak cto s trudom uznal otqa Gotthoda, kanonika sobora Sviatoj Mariji v Braselovette. Po perelomanym konecnostiam i krovavym puzyriam, kotoryje naduvalisy i lopalisy u nevo na gubah, bylo poniatno, cto on ne protianet i polucasa. Vot-vot ispustit duh. Propovednik, uvidev takoje zrelje, razvernulsa na kablukah i, nicevo ne skazav, vyixel von. On predpocital ne smotrety na to, cto Źemu bylo neprijatno.

Pugala Źa nigde ne videl s momenta sobytij na plojadi. Vpolne vozmojno, cto Źevo stojit iskaty vozle trupovozok, kotoryje sečas v bolyxom kolicestve sobiraŹutsa na qentralnoj uliqe.

Roman, moj staryj znakomyj, s kotorym Źa perejil napadenije rugaru v Hrustalynnyh gorah, privalixisy k stene, smotrel na umiraŹuŹevo s polnym ravnoduxijem. Kak na tot samyj kusok otbivnoj, o kotorom Źa tolyko cto upomianul.

— ZakancivaŹ s nim, master.

Palac vzjal so stolika xirokij miasnikij noj i odnim dvijenijem prekratil stradanija umiraŹuŹevo.

— KardinalyskaŹa milosty, — objasnil mne qigan, točno opravdyivaŹasy.

— Tyj privel menja uvidety jeje?

— Źevo vysokopreosviaŹenstvo platit svoji dolgi. Hotja byj casty ih.

— Stranno. — Źa posmotrel, kak dva pomoŹnika palaca razrezaŹut verevki, stia-givaŹuŹije ruki i nogi trupa, a zatem sbrasyivaŹut okrovavlennoje telo v telejku. — SomnevaŹusy, cto mne nujna byla smerty klirika.

— Tyj ne ponial. Tyj mog okazatsa na etom okrovavlennom stole. Nekotoryje iz okrujeniŹa Urbana scitaŹut, cto imenno tam ono i doljno byty. I oni byli oceny ubeditelny.

— I Źa scastlivo izbejal etoj ucasti, potomu cto... — Źa predostavil Źemu zakoncity moju frazu.

— Potomu cto myj znakomyj, van NormaŹenn. Potomu cto tyj snova spas jizny kardinalu, i on v dolgu pered toboj. Potomu cto te, kto hotel rastianuty tebj na dybe, sečas uje napravlaŹutsa v Njujgort. Im trebuetsa pokaŹanije za ih gluposty. A lucxe vsevo Źevo dobitsa, izucaŹa vereskovyje pustoxi.

Telo uvezli, ostals lix gustoŹ, lipkij zapah krovi, napolnivŹij holodnoje pomeŹenije.

— Nu, cto je. PeredavaŹ kardinalu moji blagodarnosti. Hotja Źa i ne rad, cto celovek umer.

— Vzdumal sebj vinity?

— Net. Źa postupil pravilno. A oni znali, cem riskuŹut.

— Vmesto piami soten trupov v Kruso segodnja bylo by tri-cetyre tyŹisaci, jeŹli byj nikto iz nas ne okazals gotov k podobnomu povorotu sobytij.

Źa s sodroganijem vspomnil vzryv, ŹarkuŹu vspyxku i potoki jivovo, pohojevo na zmej, zolotovo ognja, rinuvxegosia vo vse storony. Za sekundu on projeg v riadah molivxihsia brex, jgucim molotom udaril po klirikam i otprianul ot siŹaŹuŹej svetom pregrady. Kupol stremitelno rvanul vverh i v storony, nakryv snacala plojadi, zatem okrestnyje doma, a potom i uliqi, pogloxaŹa v sebj strannoje, oslepitelno-zolotoje plamia, ne davaŹa Źemu rasprostranitsa i navredity jejo komu-nibudy. No vse ravno etovo okazalos nedostatocno, ctobyj spasti vseh.

Panikužuxaša tolpa, beguxaša proc, vožuxaša ot ujasa iz-za tovo, cto koneq sveta, obežannyiž angelom, uje nastupil, razlucila menia s Cezare v tot “cudesnyiž” dlia nas obožih moment, kogda myi sobiralisy ubity drug druga.

Master doprosa vyisluxal xepot pomožnika i soobžil:

— Vtorož gotov k razgovoru. Smotrety budete?

— Vtorož? — udivilsa ŷa. — Vy smogli vziaty dvožih?

— K sojalenižu, tolyko dvožih. Ih, v otliciže ot ostalnyh, pošmaty okazalosy ne tak uj i slojno. ŷa pristavil k nim liodež srazu posle naxevo s tobož razgovora.

Myi proxli v sosedniž zal, zerkalynužu kopižu predyduževo, i ŷa uvidel starovo aptekaria. On sidel za stolom, ŷevo ruki i nogi byli zafiksirovanyi xirokimi kojanyymi remniami, a golova zasunuta v mehanizm kražne neprigliadno vo vida. Tiski plotno ohvatyvali nijmožu celosty i temia.

— Horoxo, — pohvalil Roman palaca i sklonilsa nad Filippom. — Udobno li vam, metr?

Tot ne smog nicevo otvetity, lix promyical cto-to neclenorazdelynože i umoliažuxeže.

— Dumažu, cto ne slixkom. Navernože, stranno spraxivaty takože u celoveka, nahodiažegosa v cerepodroбилke. Davažte ŷa nemnogo rasskaju vam, cto eto takože. Na samom dele, metr, vsě predelyno prosto. Palac krutit vint, i tiski nacinažut sdavlivaty vaxu golovu. Sperva lomažutsa zubyi, a byty mojet, nijniaža celosty. ŷesli cestno, ŷa nikogda ne vnikal v detali. Zatem lopnet cerep, no, poveryte, posle etovo vyi projivete dostatocno dolgo, ctobyi pojalety o glupostiah, kotoryže ucinili.

Filipp zaplakal, zamyical aktivneže.

— Mož vam sovet, aptekary. ŷesli hotite izbejaty lixnež... golovnož boli i zaslužit proženije kardinala, na kotorovo vyi tak bezdarno pokuxalisy, pokažtesy, soznažtesy i nacinažte sotrudnicaty. — Roman pohlopal uznika po plecu. — ŷa vernusy cerez polcasa i s radostžu uslyixu pravilnyiž otvet. Idem, Ludwig.

Myi pokinuli pytocnužu, podnaxisy na dva etaja vverh, peresekli pustož tioremnyiž dvor, minovali ohranu i vyixli na uliqu. Eto byla okražina goroda, v dvuh xagah ot vnexnež stenyi.

— Pogovorim. — On zabralsa na goru kirpica, svalennovo rabocimi, sobiravximisia remontirovaty ukrepleniže.

— Zdesy? — udivilsa ŷa, no prisožedinilsa k nemu.

— Vidno vsio okrugu. Uj lucxe, cem kabinet nacalynika tiorymyi, gde kajdyž durak mojet podsluxaty.

— U vas žesty ofiqialynaža versiža prožizoxedxevo v gorode?

— A kogda žežo ne bylo? — On usmehnuls v usyi. — Liodi uje rabotažut žazykami, sluhi odin huje drugovo letiat po dorogam da mnojatsa v traktirah. Za mesiaž uznažut vse i vezde. Eto slucilosy oceny ne vovremia. Hotia kogda podobnyiže sobyitiža voobže mogut byty k mestu? Nam pridetsa prilojity massu usiliž, ctobyi sgladity posledstviža prožisxedxevo.

— Nam?

— ŷa sluju kardinalu, a on — Qerkvi. Tak cto v dannom kontekste daje koldunu i rugaru mojno govority “nam”. Naskolyko ŷa ponial, vseh sobak povesiats na zlobno vo džavolopoklonnika, kotoryž hotel isportity radosty veružuxim, oskvernity sviatymio, popraty zakonyi Bojyi i procaža, procaža, procaža.

ŷa ojidal cevo-to podobno vo:

— V obžem, skazka o cudoviže, rexivxem ustrožity bessmyslennože ubižstvo.
 — Ili kakož-nibudy jertvennyž ritual. Liodiam soverxenno nezacem znaty nas-tožaxih pricin.

— A myi ih znažem? Eti samyžye pricinyni?

Roman ne otvetil, i eto govorilo o tom, cto on, kak i ža, teriažetsa v dogadkah.

— Scitažex, cto koldun urovnja Valytera sposoben ustrožity ognennyž vulkan v gentre goroda? — zadal ža žexo odin vopros.

On posmotrel na menia dolgim, tjaželym vzgliadom:

— I tyi dumažex točno tak je. Zapomni eto, žesli dorojix svožež xkurož. — I, cuty smagcivxysy, prožiznes: — Žesty veži, o kotoryih ne stožit boltaty, Ludwig. Naprimer, ža staražusy pomalkivaty, cto polnaža luna ne slixkom horoxo vližažet na menia v posledneže vremia.

Myi oba usmehnulisy tolyko nam poniatnož xutke.

— Tak cto vinovat Valyter. Poka ne budet dokazano obratnože. A ono, kak tyi ponimažex, dokazano, skoreže vsevo, ne budet. Vo vsiakom slucaže, tolpe.

— No tyi ne verix, cto koldun markrafa Valentina imežet stolyko sil.

— Razve eto tak vajno? — On ustalo poter veki.

— Dlia menia — vajno.

Qyigan sdalsa:

— Ne verio. Ža znažu o temnom iskusstve ne ponaslyixke. Na mož vzgliad, podobnože ne mojet provernuty nikto iz teh, s kem ža znakom. Zdesy nujna mož velefa ili kakovo-nibudy legendarnovo carodeža iz Temnolesža. Ili oceny seryeznovo demonu. Takovo, kto odnim želckom palyqev sjigažet piaty soten dux i žedva ne prolamyivažet žit desiaty gotovyih k otrajenižu ataki klirikov. Kolduny na takože ne sposobny. Inace mirom pravili byi oni, a ne kniazža i qerkovniki.

— Žesli on byl nastolyko silen, cto ne božalsa klirikov, to pocemu otstupil? Pocemu ne ubil vseh, kto nahodilsa na pložadi?

— Ža ne znažu.

Ža zadumalsa.

— No žesli eto byl ne Valyter, a kto-to inož, to slucivxežesia na pložadi — sovpadeniže? Komanda zagovoržikov, pytavxihsia ubity kardinala, i nežizvestnyž, rexivxiž ustrožity lokalynyž apokalipsis?

— Inovo obžasneniža u menia net. I ne tolyko u menia. Inkviziciža cexet v zatyilke, razvodit rukami i lihoradocno listažet grimuaryi. Tolyko dumažetsa mne, cto bez tolku eto vse. Nikovo myi ne naždem. No im nujen kozel otpuženiža. Lucxe vsevo tot hagjit, o ktorom tyi govoril. Otlicnaža kandidatura dlia kostra. Obyivатели ne jalužit cujezemqev i inoverqev, s radostžu sojgut zlobnože cudoviže, voshitiatsa tem, cto vozmezdiže Qerkvi nastiglo prestupnika, i uspokožatsa. Nu a žesli ne požmažem etovo hagjita, naždem drugovo. Ili je pridetsa ispolyzovaty bedniagu-aptekaria. Moržixsa? Ne stožit. Eto zvucit jestoko, no inace prosto nelyzia. Simvolyni veryi i silyni doljny ostavatsa nezyiblemy. Inace nacnetsa haos.

— Kogda vyi poniali, cto sled angela — falyxivka?

Roman složil uzlovatyžye palyqi v kulak, poter im zatyilok:

— Slixkom pozdno dlia tovo, ctobyi vsě ostanovity. Sluhi poleteli, a palomniki i mestnyžye kliriki-tupiqi uje skolacivali krest da jgli sveci. Pervyž je inkvizitor s magižež vsě raskusil.

— Valytera nelyzia nazvaty naživnym. On ne veril, cto ževo obman proderjitsa dolgo, znacit, znal, cto vyi ne ostanovite predstavleniye.

— U nas ne bylo vyibora. Cto myi doljni byli delaty? Obžavity vo vseuslyxaniye, cto kucka moxennikov rexila naduty veružuxih? Cto nikakovo cuda net, a poslednevo angela videli poltoryi tysiaci let nazad? Zaceм rubity suk, na ktorom sidix, Ludwig? Liodi hotiat verity v cudesu, i kto myi takiye, ctobyi razruxaty ih ilhoziyi?

Ža lix neveselo rassmežalsu:

— Mne povezlo, Roman. Moža rabota gorazdo prože.

— A moža ne jdet. — On vstal i protianul ruku. — Tyi spas mne jizny v teh proklatyih gorah, i že ne hoblio byity doljen. Ža sobiražu sluhi i informaqižu. Staraža ferma v cetverti ligi za gorodom, žešli žehaty cerez Koxacyi vorota. Ža smogu prid-erjivaty etu novosty paru-trožku casov, ne bolyxe. Uvezi jenžinu kak mojno dalyxe, žešli ne hocex, ctobyi ona sgnila v podvale.

— Oni budut preduprejdenyi. Vse.

— I cto s tovo? Myi ih požmažem. No žešli straja ne budet sredi nih, žežo nikto ne stanet iskaty. Obexažu.

— Spasibo, Roman. Myi v rascete.

— Božusy, cto net. Eto byla usluga za uslugu.

Ferma vygliadela zabroxennož, no v žežo okoxkah goret prigluxeennyiž svet.

Nebo byistro temnelo.

Ža napravilsa k vorotam, dumaža, cto snova dežstvužu naobum, prygažu v omut golovož i Valyteru v obžem-to nicevo ne stožit sdelaty to, cto ne polucilosy u nažemnika.

Ža zametil, kak drognula zaneska — nabliodavxiž za dorogož uvidel menia. Tem lucxe.

Vorota byli ne zapertyi. Ža voxel vo dvor — griaznyiž, s dvumia ogromnymi lujami i telegož, perevernutož nabok. Dvery v dom otkrylasy, i na poroge požavilsa Cezare. Posmotrel na menia tiajelym vzgliadom, ne ubiraža ruki s visiažež na požase dagi:

— Tyi odin?

— Kak vidix.

On postoronilsa i, kogda že voxel, ostalsu na uliqe, rexiv proverty, ne prixel li za množ kto-to žeže.

Vnutri pahlo staryim zaplesnevevxim domom, pol byl zemlianož. Bolyxužu casty žedinstvennož komnatyi zanimal ostyivxiž ocag. Skudnaža krestžanskaža mebely, a takje prialka okazalisy sdvinutyi k dalynež stene. V uglu, zavernuvxisy v tonkože odežalo, spal hagjit. Koldun, do etovo cto-to pisavxiž, tepery smotrel na menia.

Kristina poryivisto brosilasy ko mne, krepko obmiala:

— Ža dumala, tyi pogib! Valyter skazal, cto tam, gde tyi stožal, nikto ne vyijil!

Byivxiž sluga markgrafa Valentina vstretil mož krasnorecivyiž vzgliad s poni- mažužež ulyibkož:

— Kak vidno, že oxibalsu. Etot Cezare vecno vsē putažet.

— I nedodelyivažet. Oni pyitalisy izbavitsa ot menia.

— Cto?! — Ona gnevno nahmurila brovi, rezko povernuvxisy k Valyteru. — Tyi je obexal!

- Ež! Ež! Uspokojšia.
- Uspokojšitsa?! — razozlilasy Kristina. — Ty1 sukin syn, Valyter! Ne tolyko zavalil delo, no i hotel ubity tovo, kto soglasilsa pomoc nam!
- Eto byla iniqiativa Cezare. Ÿa ne daval Ÿemu takih rasporajeniŸ. Klianusy!
- Ona xagnula k nemu s Ÿavnym namereniŸem udarity, no Ÿa vzial ŸeŸo za predplecy:
- My1 uhodim. Priamo seŸcas.
- Neujeli? — vkradcivo skazal on, poloŸil pero na stol i vstal.
- Ÿa vosprinial eto kak ugrozu i opustil ruku na kinjal.
- DumaŸex, amulet tvoŸeŸ vedymy1 spaset tebia ot magiŸi?
- Proverim?
- Prekratite! Oba! — kriknula Kristina, razbudiv Adilia. — I tak vsŸ ploho. Stolyko mesiaŸev raboty1 nasmarku! My1 ne znaŸem, gde oteq Gotthod i Filipp, oni do sih por ne prixi. Xans vyiŸti na kuzneqa poterian! A vy1 dumaŸete tolyko o tom, kak pustity drug drugu krovy!
- Valyter miroliobivo podniial ruki vverh i vnovy ugnezdilsa na stule:
- Prejde cem ty1 primex rezeniŸe, uznaŸ u van NormaŸenna, kak tot naxel nas. On, navernoŸe, velikiŸ volxebnik, raz okazalsa zdesy. Vedy ty1 Ÿemu ne govorila o naxem ubeŸe?
- Ne govorila. — Ona voprositelyno posmotrela na menia. — Tak kak, Ludwig?
- Etot ubliodok cudesno perevel razgovor na druguŸu temu.
- Nevajno. Ÿa zdesy. A u vas malo vremeni. Nado vyivezti tebia otsioda, Kristina. Ostanexsa s nim — propadex.
- Pff! — Koldun provorno nacal sobiraty veŸi, a britogolovyŸ hagjit zastegnul na stortuke poŸas s krivoŸ sableŸ.
- Ÿa pocuvstvoval, kak zatylok ukololo cto-to holodnoŸe.
- Cezare! — kriknula Kristina. — StoŸ!
- Ÿa ne sluxaŸu tvoŸih prikazov, jenŸina. Valyter? — Kondotyer podobralsa ko mne soverxenno nezametno.
- Ostavy Ÿevo, — poprosil koldun, okoncatelyno sobrav sumku. — Nam on ne nujen. Zacem rasstraŸivaty Kristinu? Pora uŸezjaty. I nacinaty vsŸ snacala.
- Ne budet nikakovo nacala. Ty1 uje proŸigral.
- Ty1 vse-taki prosto tupoŸ gromila, alybalandeq. U menia ne bylo vyibora. Jizny qelovo mira postavlena na kartu. Ÿa poxel by1 daje v pasty drakona, Ÿesli by1 eto priblizilo menia k temnomu kuznequ. Kak ty1 ne poŸmex takuŸu prostuŸu veŸ: vsŸ, cto Ÿa govoril tebe o temnyh kinjalah, — pravda. Ÿa naŸdu novyiŸ glaz serafima. I poprobuŸu snova. A ty1 mojex bejaty v Ardenau, zaryity golovu v pesok i dumaty, cto Ÿa lgu, raz tebe tak legce.
- Tak i postuplio. No snacala zaberu ŸeŸe.
- Ÿa ne poŸedu s toboŸ, Ludwig, — tiho skazala Kristina.
- Hocex ostatsa s nimi? ZnaŸex, cto slucitsa, kogda tebia poŸmaŸut? Straj budet obvinen v zagovore protiv Riapano. Eto udarit po Bratstvu. Po kajdomu iz nas, gde by1 my1 ni nahodilisy. Uedem, poka ne pozdno. Ostavy ih. Ty1 doljna jity, a ne umerety na dyibe. Eto posledniŸ xans.

Kristina vziala iz ruk Valytera svoŸu kurtku, nadela, droŸaŸimi palyqami, nemnogo nelovko, zastegnula pugoviqi:

— Tebe ŷa točno nicevo ne doljna, van Normaŷenn. Vse, cto bylo mejdu nami v dalekom proxlom, tepery ne imeŷet znaceniŷa. U menia svoŷ puty, a u tebia svoŷ. Uhodi, Ludwig. Priamo seŷcas. I bolyxe ne iŷi menia.

ŷa posmotrel ŷeŷ v glaza, ponial, cto vsŷe bespolezno, cto ŷa ne smogu pereubediti ŷeŷe, cto Kristinu, celoveka, s kotorym ŷa kogda-to ucilsa, ros, jil i srajsa plecom k plecu, uje ne vernex. I vyixel iz doma, plotno prikryv za soboŷ dvery...

ŷa xel po temnomu pustomu traktu k Kruso, a na duxe u menia skrebli koxki.

Cto je. ŷa hotia byi popytalsa. Ona primala rexenije. Vyibrala svoŷu sudybu, svoŷu jizny, svoŷu qely. I bessmyslenno lovity rukami uskolyzaŷuxuŷu teny. Tratity vremia i sily. ŷa uznal otvety na voprosy, kotoryje menia volnovali, i tepery sleduet dvigatsa dalyxe. Idti vpered i ne ogliadyivatsa.

Vperedi pokazalis dva znakomyh silueta. Odin vyisocennyj i dolgoviaznyj, drugoŷ nevyisokiŷ i suhonykiŷ.

— Ne vyixlo? — negromko sprosila Propovednik. — Pocemu?

— ŷa ne mogu spasti ŷeŷo ot samoŷ sebia, druŷe.

— Tiajelo vvesti lodeŷ v Qarstviŷe Nebesnoŷe, ŷesli oni ne jelaŷut spaseniŷa, — probormotal on i skazal kuda gromce: — No tepery Qerkovy naŷdet ŷeŷo i nakajet kak zagovorŷiqu.

— Ili ne naŷdet, ŷesli udaca budet na ŷeŷo storone.

ŷa sunul ruki v karmany, xagaŷa dalyxe, i oni pristroŷilis riamom.

— I cto tepery? — ne vyiderjal Propovednik.

— Zaŷmusy delami. V mire polno temnyh dux. Syezju v Ardenau. ŷa ne byl na rodine neskolyko let. Vstrecusy s Gertrudoŷ. Rasskaju obo vsem, cto zdesy proŷizoxlo, stareŷinam. Bratstvo doljno byty gotovo k nepriŷatnostiam.

My so starym pelikanom sdelaŷi ŷeŷo neskolyko xagov, prejde cem poniali, cto Pugal nas ne soprovoŷdaŷet. Ono stoŷalo na doroge, vyitanuvxisy v strunku, točno teryer, pocuŷavŷiŷ lisu, i smotrelo tuda, otkuda ŷa prixel.

— Eŷ, Solomennaŷa golova! — okliknul ŷevo Propovednik. — Zabylo, kuda nado idti? E-eŷ! My zdesy. Iisuse Hriste, ty ne tolyko onemelo, no i oglohlo?!

— Pogodi, — nahmurilsa ŷa i podoxel k Pugal.

Ono melko drojalo, i v uzkih glazah to zagoralisy, to gasli dva malenykih ugolyka.

— Cto tam? Cto ty vidix?

Ono polojilo mne na pleco tiajeluŷu, kostliavuŷu ruku i razvernulo, predlaŷaŷa smotrety ne na nevo, a na mracnuŷu dorogu, barhatnoŷe zvezdnoŷe nebo i temnyje siluety derevyev, vystupaŷuxiŷe na etom fone. Vokrug byla posledniaŷa noc zimy, stranaŷa toŷ zloveŷeŷ tixinoŷ, kojaŷa zastigaŷet odinokovo putnika na pustynom trakte. ŷa, kajetsa, ne dyxal, vmeste s Pugalom smotria vo mrak. I tot otvetil mne.

Zolotistoŷ iskroŷ. Zolotoŷ vspyxkoŷ. Zolotyim svetom.

Ogony qveta jidkovo zolota podnialsa vyixe drevesnyh kron i tut je opal, ostaviv v nebe zolotoŷe zarevo.

— O, Gospodi! — ahnul Propovednik.

No ŷa uje ne sluxal ŷevo. Bejal obratno.

Zolotyje kostry, takiŷe teplyje, prekrasnyje, pohojiŷe ne na obyicnyje ogony, a na rasplavlennyje dragocennyje metall, goreli povsiodu. V lesu, na ogromnom pustom pole i tam, gde ŷeŷo sovsem nedavno stoŷala staraŷa ferma.

Ih bylo neskolyko desiatkov, haoticnyh, razbrosannyh po okruge, soverxenno neveroyatnyh. Volxebnyh. I smertelyno opasnyh.

Eto bylo to je plamia, cto svirepstvovalo na plošadi v Kruso, puskař i meneře řarostnoře. Ono gorelo, popirařa vse zakony mirozdaniřa, samo po sebe, ne nujdařasy v toplive i ne zavisia ot kaprizov vetra.

Pugalo ne stalo podhodity k blijařxemu kostru, a ostanovilosy kak vkopannoře i, kazalosy, mohalo vozduh, pahnuxiř tiajeloř garřu i, cuty ulovimo, perejarennym miasom. Zatem ono opustilo golovu, ssutulilosy i s nekotorym razocarovaniřem selo na zemlio. Na řevo vzgliad, tut uje ne bylo nicevo interesnovo.

Propovednik ne poxel so mnoř po inoř pricine — on bořalsa, hotia ni odin ogony ne mog pricinity duxe vreda.

— Mojet, ne stořit tebe tuda lezty?! — kriknul on mne v spinu.

No řa ne mog postupity inace.

Pervoře telo, obuglennoře do golovexek, vsě řexo dyimaxeřesia, řa naxel riadom s mertvyimi loxadymi. Lix po krivoř polose metalla, v kotoroř trudno bylo opoznaty sablio, řa ponial, cto eto hagjit.

V dom řa zařit ne smog, tot vsě řexo polyihal, poetomu napravilsa ot kostra k kostru, po vyujjennoř zemle.

I ředva ne spotknulsa o trup Cezare. On lejal na jivote, i v řevo spine byla projjena skvoznařa dyira velicinoř s dva mořih kulaka. Glaza okazalisy raspahnuty, na liqe zastyli udivleniře i obida.

Řa vsě dalyxe othodil ot fermy, prodoljařa iskaty, i v glazah postepenno nacinalo dvořitsa ot zolotyih ogneř. Ih bylo kuda bolyxe, cem mne pokazalosy vnacale.

Řa by proxel mimo, řesli by ona menia ne okliknula. řeřo liqo pocernelo ot kopoti, pravařa ruka napominala obgorevxuřu vetku, a na to, cto bylo nije grudi, nelyzia smotrety bez slez — odin sploxnoř ojog.

Ona popyitalasy ulyibnutsa, pokazaty, cto vsě horoxo, no polucilosy eto nevajno. Kristina sphionula temno-koricnevuřu slionu, řa ořutil prianyiř, ředkiř zapah i ponial, cto ona tolyko cto syela koreny zolotovo lyva, silynyř hagjitskiř narkotik, izbavliařuxiř ot lioboř boli.

— Ne povezlo, — tolyko i skazala ona. — Myi iskali řevo, a on naxel nas.

Bylo poniatno, o kom ona govorit.

— Tyi videla temnovo kuzneqa?

— Izdali. — Straj uronila golovu na zemlio. — Řa ne smogu tebe pomoc. Poobeřař mne sdelaty koře-cto.

— Obexařu.

— Otpravliařsia v Klagenfurt. Tam jivet doc Valytera. Uliqa Stenyi. U neřo dar. Řa poklialas řemu, cto Bratstvo řeřo primet. Ne perebivař. Sluxař.

Ona vziala iz raspotroxennoř sumki řexo odin koreny, otpravila řevo sebe za řeku:

— Pod polom v řevo dome řesty kniga. Sojgi řeře. Eto vajno. Sdelařex?

— Da.

— Vozymi sebe Vřuna. Bolyxe řa nikomu řevo ne doverio.

— Horoxo.

Řa videl, kak mutneřut řeřo glaza ot narkotika, i predstavlia, kakuřu byly ona doljna ispyityvaty seřcas.

— Tretye. Ne ixi temново kuzneqa. Inace on pridet i za toboŷ. Kak prixel za nami. Poklianisy!

— Klianusy. — Na etot raz ŷa lgal.

Ona ustalo zakryla glaza i skazala cuty zapletaŷuximsa ŷazyikom:

— I skaji Miriam: mne ujasno jaly, cto ŷa ŷeŷo podvela.

— Eto ne tak. No ŷa peredam.

ŷa dostal iz sumki kinjal, vložil v ŷeŷo ruku:

— Prosti, cto ne smog sdelaty etovo ranyxe.

Po ŷeŷo ŷeke sbejala odinokaŷa slezinka:

— ŷa ne ponimaŷu...

— Uŷe nevajno, Kristina. Glavnoŷe, cto tvoŷ klinok tepery s toboŷ. Ty ne poterjala ŷevo.

Ona ulyibnulasy prizrakom svoŷeŷ proxloŷ ulyibki, xepnula:

— Spasibo. V tom monastyire, gde pogib Gans... Tam kuzneq, cto kuŷet nam kinjaly. Eto taŷnu on uznal, i poetomu ŷevo ubili. Ne govori Miriam, horoxo? ŷeŷ ne stoŷit znaty. — Kristina prervalasy, provalivaŷasy v zabytie, no s usiliŷem zakončila:

— Inace budet beda. Dlia vseh nas. ŷa posplo nemnogo. Razbudix menia k utru?

— Konecno. Ni o cem ne volnuŷsia, — skazal ŷa, no ne byl uveren, cto ona menia ŷeŷo slyxit.

ŷa sidel riadom s neŷ, oŷuxaŷa točno takuŷu je zluŷu bespomoxnosti, kak kogda umirala Hanna. ŷa nicevo ne mog dlia neŷo sdelaty.

Tolyko byity riadom...